

БЮЛЕТЕНЬ КРЕДИТНИХ СПІЛОК УКРАЇНИ

Засновник:
Національна асоціація
кредитних спілок України

Свідоцтво про реєстрацію:
КВ №10354 від 06.09.2005 року

Виходить з квітня 2005 року

Передплатний індекс —
94634

Випускаючий
редактор — Оксана Гайдук

Дизайн, макетування
та верстка — Андрій Козинець

Передрук
можливий лише
з посиланням на "Бюлетень
кредитних спілок України"

Національна асоціація
кредитних спілок України

Адреса:
вул. В.Чорновола, 25, 19-ий
поверх, к.49, Київ, 01135
тел./факс: (044) 501-18-75
електронна адреса:
unascu@unascu.org.ua

ЗМІСТ НОМЕРА:

ПІДСУМКИ ДІЯЛЬНОСТІ КРЕДИТНИХ СПІЛОК

Підсумки діяльності кредитних спілок за 2013 рік 2

ДИНАМІКА ПОКАЗНИКІВ ЧЛЕНІВ НАКСУ

Динаміка основних показників кредитних спілок - членів
НАКСУ (за 2013 рік) 7

ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ

Аналіз фінансової звітності кредитних спілок -
членів НАКСУ за 2013 рік 11

ДО 20-РІЧЧЯ НАКСУ

Об'єднана кредитна спілка НАКСУ 22

З ЖИТТЯ КРЕДИТНИХ СПІЛОК

Кредитна спілка "Едельвейс" відсвяткувала 15-річчя 28

"Головне, щоб люди були задоволені співпрацею з нами" 31

КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

Ми - духовно повноцінна нація 33

СУДОВА ПРАКТИКА

Стягнення заборгованості за споживчим кредитом
після спливу позовної давності 35

ПОРАДИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

Як отримати якісний кредит
на розвиток свого господарства? 37

Нова реформа законодавства у сфері захисту
персональних даних 40

Звітуємо членам кредитної спілки 45

ПІДСУМКИ ДІЯЛЬНОСТІ КРЕДИТНИХ СПІЛОК ЗА 2013 РІК

(за офіційною інформацією Нацкомфінпослуг)

Станом на 31.12.2013 у Державному реєстрі фінансових установ налічувалось 624 кредитні спілки. Кількість кредитних спілок протягом 2012-2013 років збільшилася на 7 одиниць або на 1,1%.

Темпи приросту зумовлені зростанням довіри населення до даного сектора фінансового ринку та доступністю отримання кредитів у кре-

дитних спілках завдяки їх певним перевагам над банківським кредитуванням.

Станом на 31.12.2013 у Державному реєстрі фінансових установ налічувалося 614 відокремлених підрозділів кредитних спілок. Результати діяльності кредитних спілок та динаміка основних показників їх діяльності наведені в табл. 1.

Таблиця 1. Динаміка основних показників діяльності кредитних спілок

	Станом на 31.12.2011	Станом на 31.12.2012	Станом на 31.12.2013	Темпи приросту, %
				станом на 31.12.2013/ станом на 31.12.2012
Кількість зареєстрованих кредитних спілок	613	617	624	+1,14
Кількість членів КС (тис. осіб)	1 062,4	1 095,9	980,9	-10,5
Кількість членів КС, які мають внески на депозитних рахунках на кінець періоду (тис. осіб)	48,0	44,9	40,3	-10,2
Кількість членів КС, які мають діючі кредитні договори (тис. осіб)	249,3	254,0	233,6	-8,0
Загальні активи (млн. грн.)	2 386,5	2 656,9	2 598,8	-2,2
Кредити, надані членам КС (залишок на кін. періоду) (млн. грн.)	2 237,4	2 531,0	2 349,1	-7,2
Внески членів КС на депозитні рахунки (залишок на кін. періоду) (млн. грн.)	1 185,5	1 287,5	1 330,1	+3,3
Капітал (млн. грн.)	942,9	1 088,7	1 055,6	-3,0

Територіальний розподіл кредитних спілок та їх відокремлених підрозділів зображено на рис. 1.

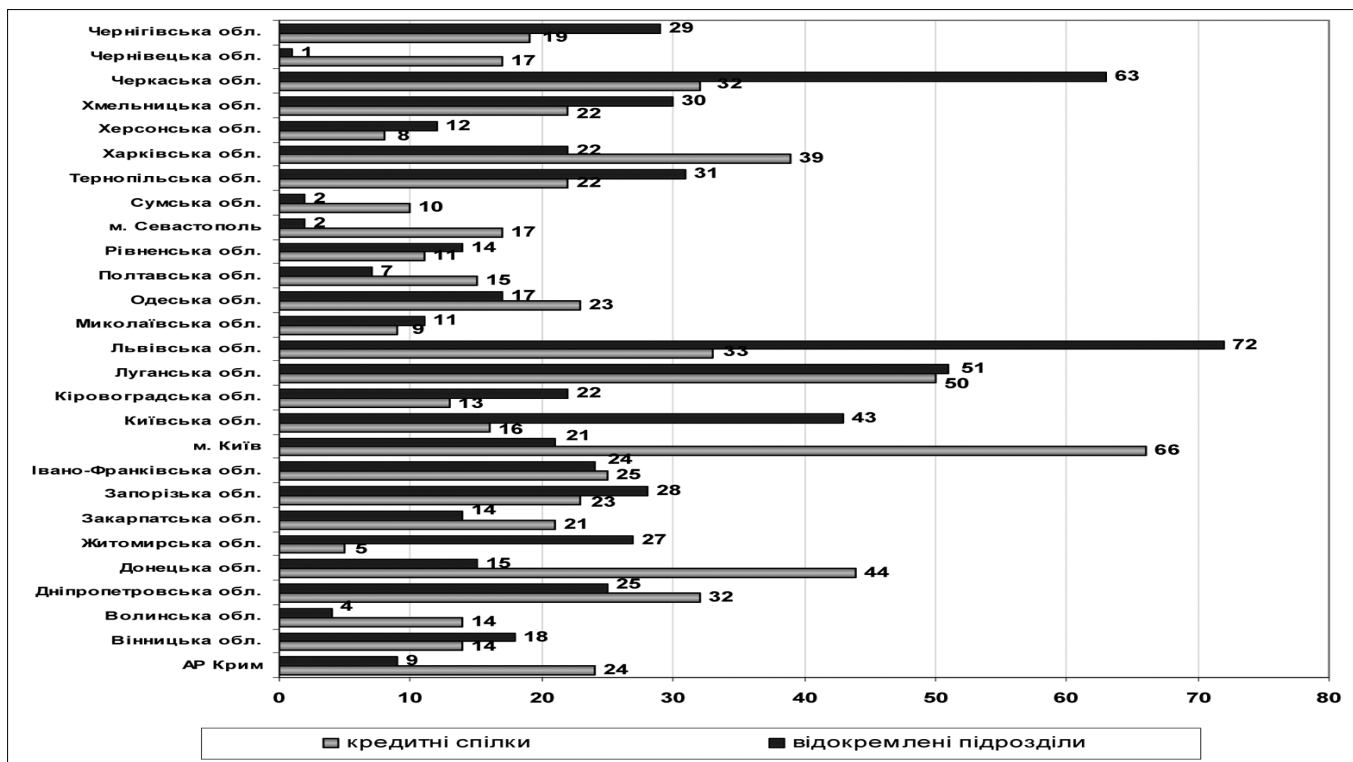

Рис. 1 Територіальне розміщення кредитних спілок станом на 30.09.2013

За результатами 2013 року, як і раніше, більшість кредитних спілок - 305 (60,5%) - об'єднує невелику кількість членів - до 1 000 осіб. При цьому, достатньо велика кількість кредитних спілок 180 (35,7%) об'єднує від 1 000 до 10 000 членів. Розподіл кредитних спілок за кількістю членів зображено на рис. 2.

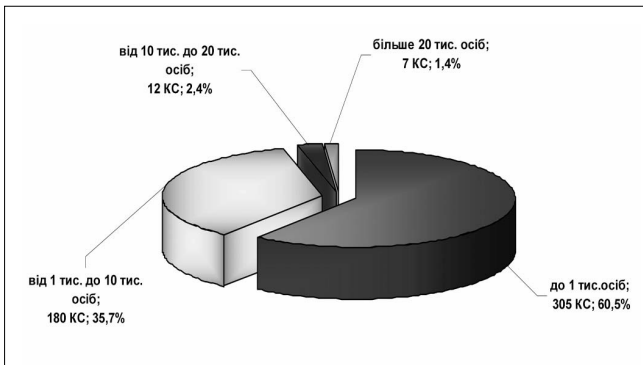

Рис. 2. Групування кредитних спілок за кількістю членів станом на 31.12.2013

Станом на 31.12.2013 кількість членів кредитних спілок становить 980,9 тис. осіб, з яких 233,6 тис. осіб (23,8 %) - члени кредитних спілок, які мають діючі кредитні договори, та 40,3 тис. осіб (4,1%) - члени кредитних спілок, які мають внески (вклади) на депозитних рахунках (рис. 3).

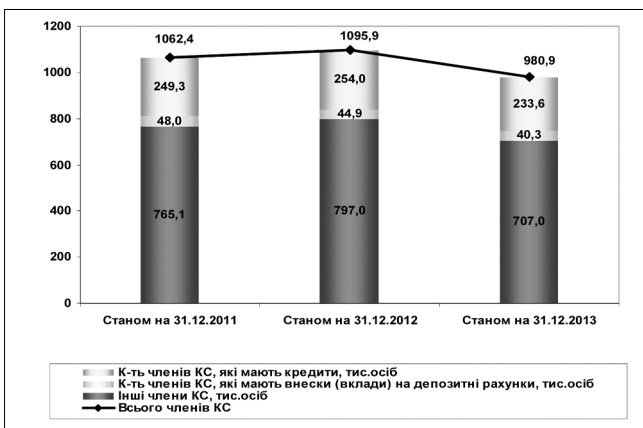

Рис. 3. Динаміка кількості членів кредитних спілок за 2011 - 2013 роки

Частка членів кредитних спілок, що не є вкладниками, станом на 31.12.2013 становить 940,6 тис. осіб або 95,9%, та порівняно з минулими роками зменшилася не суттєво і залишається значною (станом на 31.12.2012 - 1051,0 тис. осіб (95,9%), станом на

31.12.2011 - 1014,4 тис. осіб (95,5%). Однак такі члени мають вирішальну кількість голосів та безпосередній вплив на прийняття управлінських рішень у кредитних спілках.

Система кредитних спілок за 2013 рік порівняно з минулим роком демонструє незначне зменшення основних показників діяльності (рис. 4.).

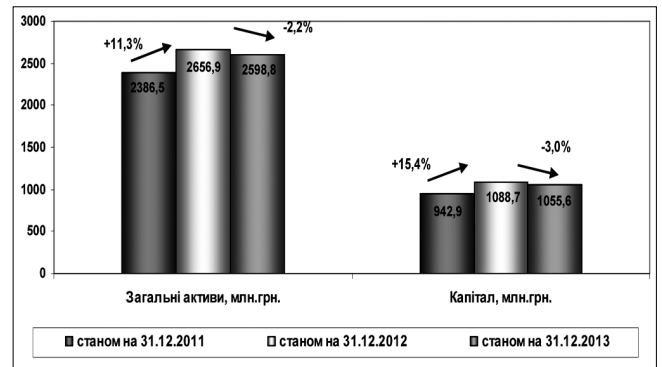

Рис.4. Динаміка основних показників діяльності кредитних спілок у 2011 -2013 роках

Загальний обсяг активів кредитних спілок станом на 31.12.2013 становить 2 598,8 млн. грн. і зменшився на 58,1 млн. грн. або на 2,2% порівняно з 2012 роком (станом на 31.12.2012 - 2 656,9 млн. грн.).

Загальний обсяг капіталу кредитних спілок станом на 31.12.2013 становить 1 055,6 млн. грн. та порівняно з кінцем минулого року зменшився на 33,1 млн. грн. або на 3,0%.

Загальний капітал сформовано на:

- 56,9% (599,8 млн. грн.) за рахунок пайових внесків членів кредитних спілок;
- 39,5% (417,3 млн. грн.) за рахунок резервного капіталу;
- 4,4% (46,7 млн. грн.) за рахунок додаткового капіталу.

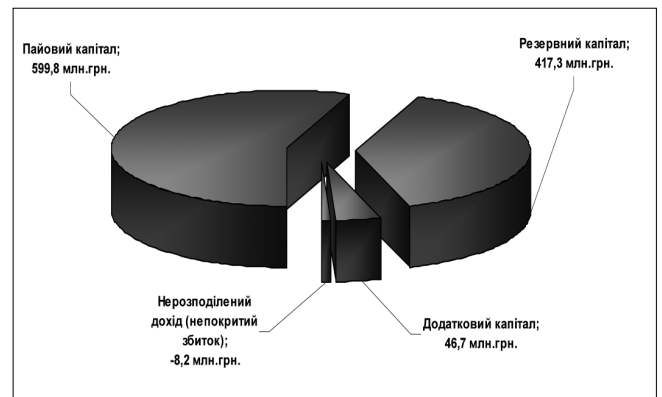

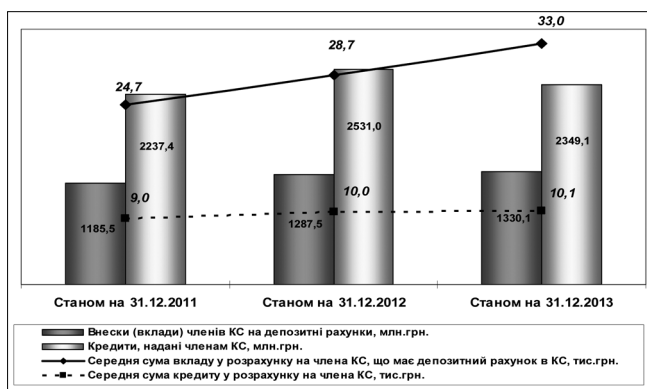
Рис.5. Структура капіталу за 2013 рік

Групування кредитних спілок за обсягом активів станом на 31.12.2013 наведено в табл. 2.

Таблиця 2. Розподіл кредитних спілок за обсягом їх активів станом на 31.12.2013

Групи кредитних спілок за обсягом активів	Обсяг активів групи кредитних спілок, млн. грн.	Кількість кредитних спілок, що належать до кожної групи	Частка кредитних спілок, що належать до кожної групи, %	Частка активів, що належать до кожної групи
більше 100 млн. грн.	110,7	1	0,2	4,3
50 -100 млн. грн.	566,8	8	1,6	21,8
10 - 50 млн. грн.	947,3	48	9,5	36,5
5 - 10 млн. грн.	347,2	50	9,9	13,4
1 - 5 млн. грн.	563,8	220	43,7	21,6
до 1 млн. грн.	63,0	177	35,1	2,4
ВСЬОГО	2 598,8	504	100%	100%

Дані таблиці 2 свідчать, що в загальному обсязі активів найбільшу частку (36,5%) становить група із 48 кредитних спілок (9,5% від кількості кредитних спілок, які подали звітні дані за 2013 рік) з обсягом активів від 10 до 50 млн. грн. Крім того, значна частка активів (21,8%) припадає на 8 кредитних спілок (1,6%) з обсягом активів від 50 до 100 млн. гривень.

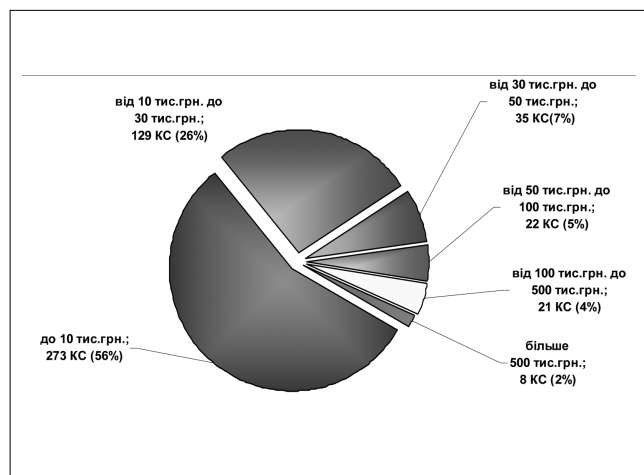

Рис. 6. Динаміка кредитування та залучення внесків членів кредитних спілок у 2011-2013 роках

На кінець 2013 року кредити, надані членам кредитних спілок, становлять 2 349,1 млн. грн. та порівняно з 2012 роком зменшилися на 7,2% (181,9 млн. грн.). Середній розмір одного кредиту станом на 31.12.2013 становить 10,1 тис. грн. (на 31.12.2012 - 10,0 тис. грн., на 31.12.2011 - 9,0 тис. грн.).

Станом на 31.12.2013 на депозитних рахунках членів кредитних спілок обліковувалось вкладів на загальну суму **1 330,1 млн. грн.**, що перевищує показник 2012 року на 3,3%. Середня сума внесків на депозитні рахунки становить 33,0 тис. грн. (станом на 31.12.2012 - 28,7 тис. грн., станом на 31.12.2011 - 24,7 тис. грн.).

Зростання вкладів (внесків) членів кредитної спілки на депозитні рахунки у цілому та у розрахунку на одного члена кредитної спілки свідчить про зростання довіри населення до кредитних спілок як до депозитних установ.

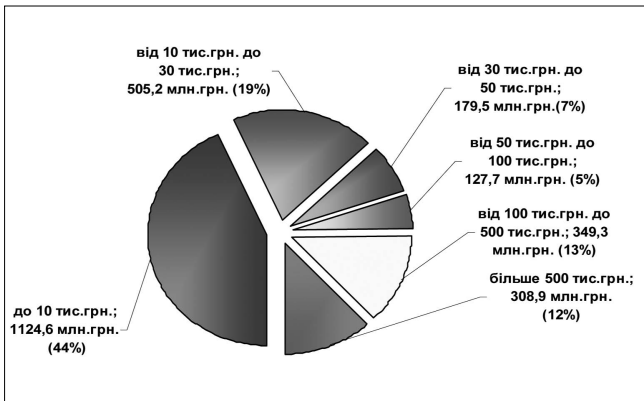
Рис. 7. Групування кредитних спілок за наданими кредитами на 1 позичальника за результатами 2013 року

Із загальної кількості кредитних спілок, які подали звітні дані за 2013 рік, 488 кредитних спілок (96,8%) надали кредити. У 273 кредитних спілок (56%) середній показник по наданих кредитах на 1 позичальника менший 10,0 тис. грн. Питома вага активів таких кредитних спілок у загальному обсязі активів становить 44 % (1 124,6 млн. грн.).

У четвертій частини кредитних спілок (129) показник середнього розміру кредиту на 1 позичальника від 10 до 30 тис. грн. Час-

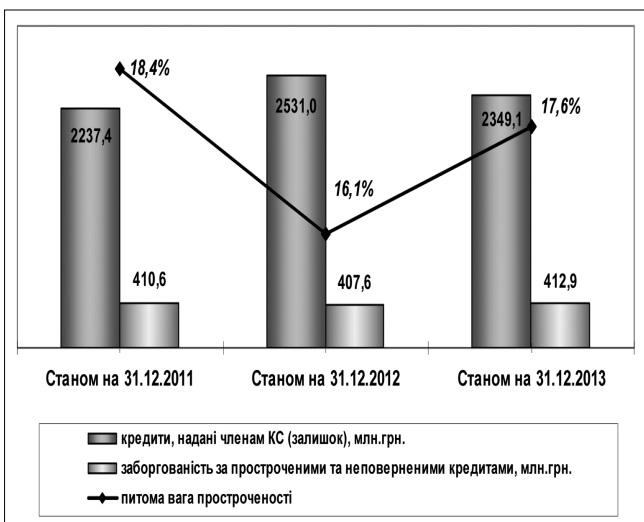
тка активів таких кредитних спілок у загальному обсязі активів становить 19% (505,2 млн. грн.)

У чотирьох кредитних спілках показник середнього розміру кредиту перевищує 1 млн. грн.

Рис. 8. Групування кредитних спілок за обсягами активів залежно від показника середнього кредиту на 1 позичальника за результатами 2013 року

Показник частки простроченої заборгованості у кредитному портфелі кредитних спілок протягом 2011-2013 років має незначні коливання, та у поточному році тримається на рівні 17,6%. Така ситуація свідчить про ефективність проведення кредитними спілками заходів щодо підвищення якості кредитного портфеля та запровадження жорсткого кредитного моніторингу.

Рис. 9. Питома вага прострочених кредитів у кредитному портфелі кредитних спілок за 2011-2013 роки

Найбільш популярними на ринку є кредити, надані на споживчі потреби, частка яких становить 67% або 1 576,7 млн. грн. У складі споживчих кредитів кредити на придбання автотранспорту становлять 3,7% (58,6 млн. грн.); на придбання аудіотехніки, відео- та побутової техніки - 3,5% (54,2 млн. грн.) та на інші потреби - 92,8% (1 463,9 млн. грн.).

Друге місце посідають кредити, надані на придбання, будівництво та ремонт нерухомого майна - 17%. Кредитування ведення селянських та фермерських господарств, як і в попередні періоди, має незначну частку в загальному обсязі виданих кредитів (2%).

Найбільш ризиковими є комерційні кредити (станом на 31.12.2013 середній кредит становить 29,7 тис. грн.), які найчастіше надаються з відстрочкою основної суми. Станом на 31.12.2013 28,8% (56,9 млн. грн.) комерційних кредитів мають простроченість понад три місяці.

Рис. 10. Структура кредитів за видами станом на 31.12.2013

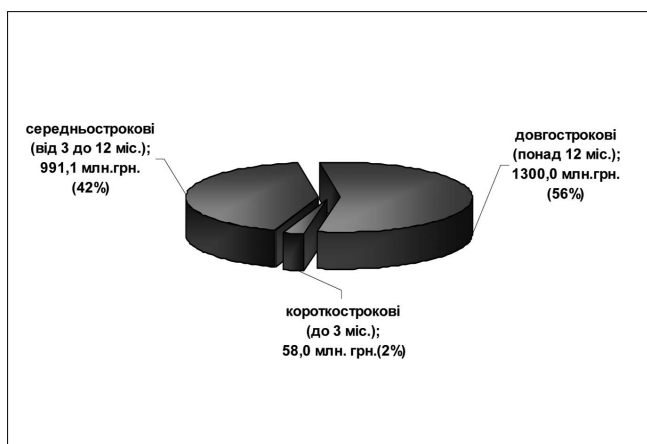
Діапазон середньозважених відсоткових ставок за кредитами, які надані членам кредитних спілок, досить широкий. Найбільша кількість кредитних спілок 154 (30,6%) надають кредити за середньозваженою ставкою в межах від 40% до 50% річних (табл. 3). Більше половини кредитних спілок (54,9%) надають своїм членам кредити за відсотковою ставкою в межах від 30% до 50% річних.

Таблиця 3.
Розподіл кредитних спілок за середньозваженими відсотковими ставками за кредитами станом на 31.12.2013

Інтервали відсоткових ставок	Кількість кредитних спілок, які подали звітні дані за 9 місяців 2013 року	Частка від загальної кількості кредитних спілок, %
До 10 %	33	6,5
10%-20%	18	3,6
20%-30%	48	9,5
30%-40%	123	24,4
40%-50%	154	30,6
50%-60%	68	13,5
60%-70%	39	7,7
70%-80%	9	1,8
Більше 80%	12	2,4
Всього	504	100%

У структурах кредитного та депозитного портфелів кредитних спілок найбільші частки припадають на кредити та депозити строком понад 12 місяців та від 3 до 12 місяців.

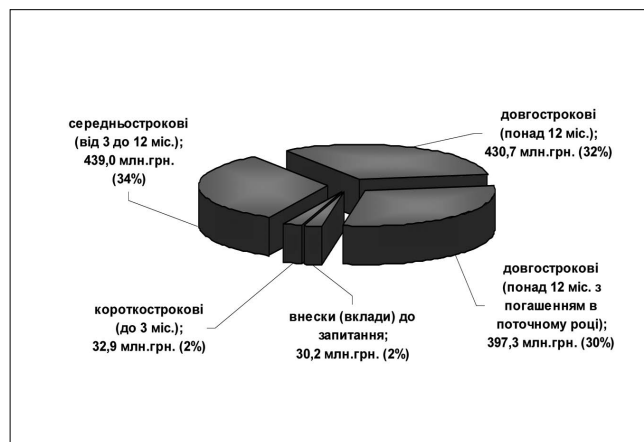
Станом на 31.12.2013 у кредитному портфелі найбільшу частку 56% (1 300,0 млн. грн.) становлять кредити з терміном погашення понад 12 місяців. Також значну частку (42%) мають кредити з терміном погашення від 3 до 12 місяців. Частка кредитів з терміном погашення до 3 місяців у загальному кредитному портфелі становить 2%.

Рис.11. Структура кредитного портфеля кредитних спілок станом на 31.12.2013.

У структурі депозитного портфеля кредитних спілок найбільшу частку мають довгострокові внески (вклади) (понад 12 місяців) 62% (828,0 млн. грн.), у тому числі внески понад 12 місяців з погашенням в поточному році становлять 397,3 млн. грн. (30%). Істотну частку 34% (439,0 млн. грн.) становлять середньострокові внески (вклади) на депозитні рахунки (від 3 до 12 місяців).

Внески до запитання та внески (вклади) на депозитні рахунки на строк до 3 місяців становлять по 2%.

Рис.12. Структура депозитного портфеля кредитних спілок станом на 31.12.2013

ДИНАМІКА ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ КРЕДИТНИХ СПІЛОК - ЧЛЕНІВ НАКСУ (ЗА 2013 РІК)*

Щорічна динаміка основних показників кредитних спілок – членів Національної асоціації кредитних спілок України включає інформацію щодо членства, активів та кредитного портфеля станом на 01.01.2013 р. та 01.01.2014 р. Крім того, наводиться інформація щодо сум наданих протягом року кредитів, а також щодо кількості кредитів у кре-

дитному портфелі та кількості позичальників станом на 01.01.2014 р.

Наведені дані свідчать про наступне: протягом 2013 року активи кредитних спілок – членів НАКСУ зросли на 11%, видано понад 715 млн. грн. кредитів. Понад 530 млн. грн. кредитів використовуються 62 тисячами позичальників.

Назва	Місто	Кількість членів на 01.01.2013	Кількість членів на 01.01.2014	Активи на 01.01.2013, грн.	Активи на 01.01.2014, грн.	Кредитний портфель на 01.01.2013, грн.	Кредитний портфель на 01.01.2014, грн.	Кількість кредитів у кредитному портфелі на 01.01.2014	Кількість позичальників на 01.01.2014	Сума виданих кредитів протягом року, грн.
КС "Авангард"	м. Севастополь	1101	1098	2736657,26	2224086,54	2125200,13	2141197,67	284	283	2677250,00
КС "Агро-Кредит"	м. Старобільськ	3893	3956	4085088,68	3835273,86	3087737,87	3594435,50	618	583	5965995,00
КС "Ажіо"	м. Київ	177	180	99479,40	95711,49	92721,95	89871,90	26	24	130000,00
КС "Айдар-Кредит"	смт. Новопсков	6479	8172	6277518,62	4887886,98	5285987,96	4044385,61	354	334	1741765,90
КС "АР МОУ"	м. Одеса	1082	1103	3590414,44	3682781,89	2786791,07	3377243,18	254	252	2305519,23
КС "АЧКС"	м. Сімферополь	357	424	1073198,74	1373165,61	1044168,00	1335974,40	142	142	2090600,00
КС "Берегиня"	м. Нововолинськ	534	214	151850,67	162338,82	158019,14	165415,77	48	48	263750,00
КС "Благо"	м. Бердянськ	1706	1737	1957226,00	1579149,00	2510125,00	2267263,00	336	329	2580745,00
КС "Благодійниця"	с. Шульгинка	583	572	1829675,69	1640313,21	1175869,32	986963,69	97	97	1491676,00
КС "Буковина"	м. Чернівці	861	277	4469810,39	4708364,40	3874200,46	4287336,88	105	104	3405645,00
КС "Буковинський Альянс"	м. Чернівці	1470	1478	8823670,45	8190619,02	7962633,32	7218411,43	478	445	1628245,72
КС "Бюджет"	м. Маріуполь	1146	1147	589500,52	486609,66	772222,07	660477,94	175	157	31350,00
КС "Взаємний кредит"	м. Мелітополь	1034	870	2000425,40	2050269,82	2236804,61	2062728,12	275	271	2944050,00
КС "Взаємопоміч"	м. Червоноград	624	523	712251,11	784792,99	677836,56	731594,05	163	127	1025810,22
КС "Відродження"	м. Трускавець	2297	2299	1353060,14	1414443,41	1046654,59	923886,08	150	149	1188500,00
КС "Вінничанка"	м. Вінниця	365	547	1431562,51	1865377,70	1500864,00	2024036,00	314	314	3515060,00
КС "КС Володар"	м. Київ	1220	1718	7263322,85	94299809,35	64335590,26	74151618,11	292	218	159437187,29
КС "Всеукраїнський бізнес-центр"	м. Київ	127	135	1703884,22	1798786,56	1395843,53	1518039,30	44	44	2721476,01
КС "Гетьман"	м. Прилуки	2904	3147	7510021,30	9014665,69	7246367,33	8556893,16	1266	1223	12710500,00
КС "Гільдія вуглекопів"	м. Червоноград	1578	1512	1488210,00	1288394,00	1147401,00	934752,00	265	232	875297,00
КС "Гірник"	м. Донецьк	100	107	547732,85	527256,07	534362,68	511771,04	94	94	1175100,00
КС "Господар"	смт Макарів	2007	2078	3247438,31	3251221,61	3032364,42	3179784,21	367	364	5518300,00
КС "Гранд-Капітал"	м. Алчевськ	54	77	9160,00	290957,58		181828,77	27	27	212600,00
КС "Грицева Калитка"	смт Гриців	1170	1012	840340,82	919267,87	754814,79	806726,87	242	242	1543400,00

* за виключенням 8 кредитних спілок, які не надали дані.

Назва	Місто	Кількість членів на 01.01.2013	Кількість членів на 01.01.2014	Активи на 01.01.2013, грн.	Активи на 01.01.2014, грн.	Кредитний портфель на 01.01.2013, грн.	Кредитний портфель на 01.01.2014, грн.	Кількість кредитів у кредитному портфелі на 01.01.2014	Кількість позичальників на 01.01.2014	Сума виданих кредитів протягом року, грн.
КС "Дара"	м. Маріуполь	131	130	197932,91	174412,14	193591,07	211659,00	17	17	203000,00
КС "Джерело -Плюс"	м. Білгород - Дністровський	557	555	1776425,10	1397095,14	2123654,51	1993801,09	89	81	
КС "Добробут"	м. Донецьк	775	567	1571408,66	1152132,84	1816105,80	1418336,86	100	100	117654,60
КС "Добробут"	м. Баранівка	1665	1898	2950240,97	2573834,43	3331617,25	2990680,85	665	630	3671435,00
КС "Добродій"	м. Брянка	2879	1385	1371242,00	1343436,00	1177159,18	1222632,41	522	513	2887700,00
КС "Довіра"	смт Новоайдар	1220	1166	2462359,55	3027445,54	2449128,12	3038632,19	622	620	5099610,00
КС "Довіра"	м. Золочів	8195	5887	4333254,11	3861962,70	3450807,70	2835411,67	873	869	4524255,00
КС "Довіра"	м. Охтирка	573	595	725243,86	764891,36	783498,79	798823,19	165	149	2137040,00
КС "Довіра"	смт Згурівка	2032	2032	60270,88	53759,93	553043,53	551693,53	40	39	
КС "Довіра-Ічня"	м. Ічня	3465	3667	9830570,09	10530826,77	9662021,27	10362008,81	1373	1373	15039470,00
КС "Допомога"	м. Березжани	4340	4395	1349083,49	1504047,29	1353175,18	1377557,63	406	406	1890264,00
КС "Друга Криворізька"	м. Кривий Ріг	282	272	294939,41	284727,88	218733,63	143503,48	38	38	242220,89
КС "Егіда"	м. Севастополь	154	154	3800071,97	1807026,73	4401229,51	2611251,33	73	71	540926,75
КС "Едельвейс"	м. Виноградів	5489	5658	4832427,19	5074046,17	2507591,95	2107515,46	511	511	2409750,00
КС "Експрес"	м. Івано-Франківськ	176	300	359301,18	6037910,32	356641,57	4213672,95	50	45	5514364,00
КС КРАКСС "Єдність"	м. Сімферополь	2709	732	926175,36	968745,07	828666,38	788806,27	180	165	760478,12
КС "Єдність"	м. Херсон	3748	3831	3456133,53	3665621,33	2516997,13	2476812,96	241	228	3621899,00
КС "Єзуч"	м. Конотоп	4283	326	2173009,75	1975023,97	2225436,25	2311907,32	149	144	1367900,00
КС "Жіноча взаємодопомога"	м. Харків	127	35	1194721,51	1043709,29	1784260,02	930000,00	12	12	1446200,00
КС "Забота"	м. Перевальськ	862	847	700018,68	383292,70	400531,98	318113,17	49	48	555750,00
КС "Залогове агентство"	м. Горлівка	1666	1743	5332361,72	5246202,14	4988326,79	4986876,31	264	252	4038088,00
КС "Запоріжжя"	м. Запоріжжя	698	772	1296528,77	1334796,95	1531813,12	1362114,40	266	266	1490892,38
КС "Захист"	м. Кривий Ріг	1180	1156	4565772,39	4724386,11	3996775,34	3813648,62	564	499	5370016,00
КС "Землевласник"	м. Старобільськ	443	470	2380996,09	2377373,40	2616885,68	2684438,87	150	150	2335300,00
КС "Злагода"	м. Умань	542	428	4690963,00	3661246,53	4384444,00	3666951,76	169	140	1546036,39
КС "Злагода"	м. Миколаїв	708	324	1918790,08	1653189,80	926053,54	770032,69	48	47	38000,00
КС "Златоград"	смт Комінтернівське	1185	1185	1704167,54	1691299,09	1820382,60	1809889,85	67	64	
КС "Івано-Франківська"	м. Івано-Франківськ	2671	2837	6315779,58	6187741,78	5426099,59	5334058,63	801	801	5362293,00
КС "Йван"	м. Хуст	1840	1878	2371069,93	2321381,32	2646510,11	2544655,69	402	339	2443200,00
КС "Казна"	м. Алчевськ	702	670	1963213,33	1942881,18	2104360,68	2106799,98	401	401	2615000,00
КС "Калиновий міст"	м. Мукачево	415	165	575492,30	620213,46	677375,58	694747,05	118	111	519100,00
КС "Карат"	м. Куп'янськ	6854	3806	11318294,63	12136953,32	9037697,58	10387372,11	1589	1488	11032807,00
КС "Компаньйон"	м. Луганськ	6961	8428	12396205,43	16678837,94	14805662,22	19186903,06	4197	4189	20411755,00
КС "Кредит-Чорнобиль"	м. Умань	2333	1553	5487682,38	5651941,98	4253415,53	3940395,53	441	441	10755620,00
КС "Кредит-Експерт"	м. Бориспіль	4324	4186	7675007,48	11324592,91	7043376,41	9986681,84	1617	1573	19860532,81
КС "Кредитсервіс"	м. Сімферополь	68	69	630695,02	633296,25	509625,61	582713,62	16	13	142040,00
КС "Кредитсталь"	м. Маріуполь	16667	8097	16690135,41	16603714,45	15867019,44	15123911,80	2610	2610	20871800,00
КС "Кримське Т В К"	м. Сімферополь	787	743	1719928,21	1395245,02	1518274,80	1348960,23	33	33	100000,00

Назва	Місто	Кількість членів на 01.01.2013	Кількість членів на 01.01.2014	Активи на 01.01.2013, грн.	Активи на 01.01.2014, грн.	Кредитний портфель на 01.01.2013, грн.	Кредитний портфель на 01.01.2014, грн.	Кількість кредитів у кредитному портфелі на 01.01.2014	Кількість позичальників на 01.01.2014	Сума виданих кредитів протягом року, грн.
КС "Профспілок МВС України"	м. Київ	1576	1614	5095756,14	6035625,44	5322151,50	5911300,07	419	419	6219200,00
КС "Лаванда"	смт Гребінки	94	94	35616,88	35692,76	33076,18	20442,29	7	7	42000,00
КС "Лугань-Кредит"	м. Луганськ	150	147	41808,99	24897,51	37406,07	35914,34	9	8	
КС "Львів"	м. Львів	1257	1139	1013680,41	946828,74	1067542,37	997550,14	140	119	515700,00
КС "Ля Ріба"	м. Сімферополь	237	274	447503,14	559253,29	407828,49	529553,10	35	35	1679570,00
КС "Марківкакредитспілка"	смт Марківка	1291	1301	1981949,45	2049409,49	1958981,23	2032206,35	468	406	3405265,00
КС "Мелітополь - кредит"	м. Мелітополь	640	707	1080695,69	1166350,14	1096664,02	1101697,14	192	186	2367209,37
КС "МОЯ РОДИНА"	м. Чернігів	504	339	1269280,34	1257719,35	1638372,95	1850063,74	113	98	1707300,00
КС "Надія"	м. Тлумач	4066	4097	3663144,05	4049720,60	3613771,40	4099375,19	750	746	6399190,00
КС "Народна скарбниця"	м. Борщів	7721	2811	4829406,59	5669124,89	4666067,24	5296306,44	1169	1131	7339649,11
КС "Народна воля"	м. Чернігів	537	471	5127987,33	4952193,00	4872390,79	4684504,56	292	292	5231791,00
КС "Народна каса"	м. Шепетівка	8302	917	1338542,13	1125628,69	969437,71	805677,20	196	195	1304330,00
КС "Народна каса"	м. Харків	412	407	2540907,42	2278664,80	2469967,26	2218385,35	75	65	471550,00
КС "Народний кредит"	м. Тростянець	3000	3059	2119581,68	1749312,17	2274315,05	1954196,79	370	361	3299845,00
КС "Народний кредит"	м. Київ	2271	1304	3768556,81	4283828,79	3515726,15	4032726,42	682	682	5909747,40
КС "Нарцис"	м. Хуст	2249	2434	2841991,54	2987134,39	2647409,44	2997796,94	360	342	3697875,00
КС "Нафтогазкредит"	м. Івано-Франківськ	4239	4347	7479203,93	7501912,10	6571807,06	5057298,92	1077	1043	11123809,00
КС "Наш кредит"	м. Київ	284	273	1628087,19	947400,59	1586363,14	915211,14	35	30	306905,00
КС "Наша справа"	м. Куп'янськ	3030	2752	4203375,88	4964468,26	2569882,64	3210183,57	259	257	5546614,00
КС "Наші Люди"	м. Чернівці	4304	4663	15489713,69	21463996,16	15385421,08	20383980,78	1001	967	22041220,00
КС "Об'єднана Кредитна спілка НАКСУ"	м. Київ	82	78	6874708,27	8121673,48	6730550,63	5275369,63	100	43	12085100,00
КС "Оберіг"	м. Світловодськ	762	762	637098,09	579472,69	616357,47	578144,46	73	73	82359,30
КС "ОІМФ"	м. Одеса	206	206	81438,67	82053,67	1652309,47	1645909,47	56	54	
КС "Орізон"	смт Підкамінь	1292	1316	2704662,07	2698637,84	2685508,87	2632438,30	264	241	769421,11
КС "Освіта"	м. Київ	256	192	499030,81	522586,78	449587,63	459459,33	60	58	605300,00
КС "Освіта"	м. Вінниця	740	276	145905,22	124371,81	137242,28	122410,46	37	37	232135,00
КС "Ощадність"	м. Кам'янець - Подільський	11137	11706	32833964,07	38036004,73	24038769,45	28223030,17	5556	5440	49165061,95
КС "Партнер"	м. Славутич	2490	2543	2720856,74	2692747,01	2324667,46	2170626,72	327	327	4036700,00
КС "Партнер-Інвест"	м. Одеса	87	92	1022708,73	783348,68	1020421,01	865934,03	55	42	
КС "Партнер-Плюс"	м. Полонне	333	278	819067,54	1012924,73	986442,23	1282467,60	196	169	1499750,00
КС "Поміч НАУКМА"	м. Київ	440	436	627845,49	631505,91	504156,18	581334,83	84	84	691920,00
КС "Придунав'я"	м. Ізмаїл	11110	10942	3568077,88	2676857,72	3508279,82	3052812,87	662	644	3649273,90
КС "Прикарпаття"	м. Коломия	1511	1566	5872028,00	6120120,00	5514359,00	5344788,00	345	343	5096250,00
КС "Прикарпаття-Сім"	м. Івано-Франківськ	582	582	1928997,85	1858353,77	1624869,59	1585395,00	171	140	846500,00
КС "Провесінь"	м. Кіровоград	157	156	485750,62	485104,74	221745,12	143869,41	24	24	2700,00
КС "Промінь"	с. Клітицьк	859	887	749981,46	1216805,77	873546,47	1253127,29	200	183	1638172,00
КС "Профі"	м. Сімферополь	519	563	2274217,62	2544483,97	2049705,70	2304853,76	183	183	2721516,87

Назва	Місто	Кількість членів на 01.01.2013	Кількість членів на 01.01.2014	Активи на 01.01.2013, грн.	Активи на 01.01.2014, грн.	Кредитний портфель на 01.01.2013, грн.	Кредитний портфель на 01.01.2014, грн.	Кількість кредитів у кредитному портфелі на 01.01.2014	Кількість позичальників на 01.01.2014	Сума виданих кредитів протягом року, грн.
КС "Реал-Кредит"	м. Київ	1968	1975	6201837,66	6208320,65	6555798,97	5447655,85	794	792	203562,72
КС "Респект"	м. Вишгород	651	635	1764709,97	1830466,45	1694860,91	1739118,78	74	55	1394250,00
КС "Ресурс"	м. Сімферополь	193	189	161865,75	161924,57	152995,39	155819,77	22	22	63160,00
КС "Росток"	с. Красне	503	500	296131,00	266171,00	273114,00	235290,00	65	65	539900,00
КС "Самопоміч"	м. Івано-Франківськ	2036	2070	1120583,06	1126150,60	1216752,48	1323514,71	298	303	1249550,00
КС "Самопоміч"	м. Бучач	8431	7855	6303119,85	8028107,06	6084424,95	7159330,54	1526	1500	13157631,00
КС "Самопоміч"	м. Кіровоград	215	206	371840,01	336861,92	300121,12	253110,01	40	39	470427,78
КС "Самопоміч"	м. Кіцмань	1129	1175	1054275,20	1663887,90	1024317,97	1550853,38	264	219	2351306,42
КС "Самопоміч"	м. Калуш	1569	1587	2127243,45	2390346,09	2046762,53	2323381,71	448	388	3209050,00
КС "Українська народна каса Сватова-Лучка"	м. Сватове	1258	1259	2642765,32	2108907,14	1832783,10	1593648,76	177	158	124300,00
КС "Світовид"	м. Первомайськ	9631	9952	18741005,16	18685808,53	18341242,28	18357203,96	2441	2131	20710085,00
КС "Святий Мартин"	м. Мукачєво	22427	23458	19316751,21	21419145,92	20471498,48	22138848,10	3592	3592	23445900,00
КС "Селянський кредит"	м. Чернігів	420	394	897892,00	819821,00	955968,00	849328,00	59	49	
КС "Скарбниця"	м. Городенка	4114	4426	9422862,91	11086934,51	9003305,09	10297460,94	1366	1366	18750693,00
КС "Снятинська кредитна спілка"	м. Снятин	6422	6714	3448127,00	4186150,00	3980405,00	4587425,00	846	844	5884000,00
КС "Сосницька"	смт. Сосниця	1415	1441	1271053,38	1295927,56	1157437,29	1025455,00	189	187	2446968,00
КС "Схід"	м. Донецьк	590	543	581156,83	700043,35	506860,97	770841,58	109	101	797865,00
КС "Сяйво Карпат"	м. Мукачєво	1355	1099	2791833,34	2802736,68	3145068,10	2936622,87	796	750	830200,00
КС "Теребовля"	м. Теребовля	6191	6112	4416579,89	4469510,60	3243315,55	3582598,58	962	950	6599260,00
КС "Товариство взаємного кредиту"	м. Севастополь	966	673	4124996,63	1971287,40	4042374,26	3735643,26	93	88	11000,00
КС "Фастів-Інвест"	м. Фастів		51		2295,00					
КС "Фін-Еко"	м. Київ	8185	8132	7438668,17	5639573,58	10987787,02	9191820,73	875	723	2514706,69
КС "Фін-Кредит"	м. Біла-Церква	113	113	15492,11	8418,22	41654,22	36861,69	7	8	
КС "Форт"	м. Київ	812	812	1787125,79	1751369,50	1608497,73	1493855,40	62	62	2828150,00
КС "ХОКТ"	м. Харків	10376	10389	10503162,81	11473239,37	9862313,64	10650906,15	765	765	7847668,00
КС "Християнська Фортеця"	м. Дніпродзержинськ	1668	2080	3535452,48	4879801,55	2948304,72	4165993,23	915	725	2606158,26
КС "Центр-Кредит"	м. Ульянівка	7296	8245	10491030,37	13201142,33	12649510,72	14876116,04	2568	2568	23873939,00
КС "Центральна"	м. Дніпропетровськ	2537	2515	4317998,52	4120267,68	3011398,07	2050622,62	663	663	4836260,00
КС "Центральне кредитне товариство"	м. Кіровоград	278	310	132966,97	227187,72	90019,49	156066,52	46	46	268428,00
КС "Чернівці"	м. Чернівці	1056	1059	2679774,68	3206667,92	3647398,14	3607374,46	227	201	1945103,00
КС "Чорноморський"	м. Сімферополь	101	101	306261,93	329580,08	238047,82	161830,86	16	14	94000,00
КС "Шанс-2010"	м. Луганськ		294		1903664,08		1758690,90	248	233	2523900,00
КС "Шанс-Плюс"	м. Радивилів	1989	679	2278250,22	2432501,27	1738828,29	1988120,99	482	474	3715460,00
КС "Юж-Кредит"	м. Южноукраїнськ	171	183	1340578,89	1091923,19	1385364,58	1276425,65	95	94	58550,00
КС "Юрт"	м. Білогірськ	2741	1693	5311272,70	6441063,88	4853005,36	5623575,85	547	508	10646102,00

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ КРЕДИТНИХ СПІЛОК - ЧЛЕНІВ НАКСУ ЗА 2013 РІК

Членами НАКСУ станом на 01.01.2014 є 142 кредитних спілки. У розрахунках даних, приведених на одну кредитну спілку, враховується 134 кредитних спілки - члени НАКСУ,

що подали звітні дані за 12 місяців 2013 року. Дані по кредитних спілках, які виключені з Державного реєстру фінансових установ, у цьому аналізі відсутні.

ЗВЕДЕНИЙ РЕЙТИНГ ВСІХ КРЕДИТНИХ СПІЛОК - ЧЛЕНІВ НАКСУ

Таблиця 1. Рейтингові показники кредитних спілок, що є членами НАКСУ

Категорія	Назва показника бальної оцінки	Мета	31.12.2012		31.03.2013		30.06.2013		30.09.2013		31.12.2013	
			Фактичне значення	Бал	Фактичне значення	Бал	Фактичне значення	Бал	Фактичне значення	Бал	Фактичне значення	Бал
ДОХОДНІСТЬ	Балансовий прибуток до активів	>0	-1,5%	-10	-1,2%	-10	-2,2%	-10	-2,4%	-10	-2,9%	-10
	Доходи до витрат	>100%	101,8%	10	114,2%	10	110,4%	10	105,5%	10	106,1%	10
КАПІТАЛ	Резерви до активів	>=11%	27,5%	10	27,8%	10	26,6%	10	26,4%	10	26,0%	10
	Прострочені до власного капіталу	<30%	63,5%	3	63,6%	3	64,3%	3	65,8%	3	64,6%	3
	Капітал до активів	>=30%	33,8%	10	35,5%	10	38,0%	10	37,8%	10	38,5%	10
	Власний капітал до активів	>=10%	15,9%	10	16,4%	10	15,9%	10	15,7%	10	15,2%	10
АКТИВИ	Доходні активи до платних зобов'язань	>115%	142,1%	5	144,3%	5	152,5%	5	152,7%	5	154,1%	5
	Доходні активи до активів	90%	85,7%	4	84,7%	3	84,5%	3	85,4%	4	84,5%	3
	Основні засоби до активів	3-5%	4,1%	5	3,8%	5	3,6%	5	3,5%	5	3,2%	5
	Кредити до активів	85%	94,1%	4	91,8%	4	91,5%	4	92,3%	4	90,9%	4
	Чисті кредити до активів	85%	82,5%	5	80,5%	5	80,8%	5	81,7%	5	80,2%	5
ПРОСТРОЧЕНІСТЬ	Працюючі кредити до активів	>80%	76,7%	2	74,2%	2	74,5%	2	75,0%	2	74,2%	2
	Прострочені до кредитів	<4%	8,3%	1	8,4%	1	8,5%	1	9,2%	1	8,2%	1
	Прострочені до активів	<3,5%	5,8%	2	6,3%	1	6,4%	1	6,6%	1	6,0%	1
ЛІКВІДНІСТЬ	Ліквідні активи до активів	10%	18,3%	4	19,5%	4	18,7%	4	17,8%	4	19,3%	4
	Разом			65		63		63		64		63

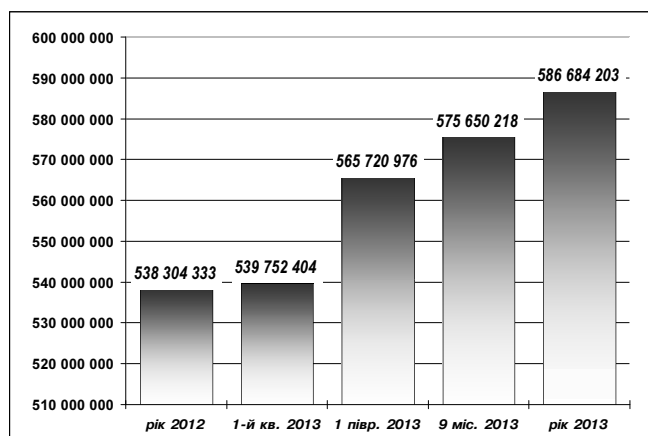
Четвертий квартал 2013 року характеризується зростанням активів та збільшенням кредитного портфеля. При цьому зростання збитку, що стало наслідком не стільки поглиблення кризового стану проблемних спілок, скільки розподілу успішними спілками доходу поточного року, відбилися не тільки на співвідношенні балансового прибутку до активів, а й на

співвідношенні власного капіталу до активів. Відповідно, зменшилось співвідношення доходів четвертого кварталу до витрат цього ж періоду, що призвело до зростання питомої ваги непокритого збитку до загальних активів. Незважаючи на це, в цілому система кредитних спілок - членів НАКСУ за результатами 4 кварталу 2013 року має оцінку "добре".

ЗВЕДЕНІ ДАНІ КРЕДИТНИХ СПІЛОК — ЧЛЕНІВ НАКСУ (ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ)

■ АКТИВИ

Діаграма 1. Сумарні активи кредитних спілок (грн.)

Активи кредитних спілок - членів НАКСУ на 01.01.2014 склали 586,7 млн. грн., що свідчить про зростання сумарних активів потягом четвертого кварталу на понад 11 млн. грн., а у порівнянні з аналогічним періодом минулого року - на 48,4 млн. грн. (9%).

Уявлення про наявну структуру активів кредитних спілок - членів НАКСУ дає наступна таблиця:

Таблиця 2. Структура кредитних спілок — членів НАКСУ за активами

	Кількість КС	% від загальної кількості КС	Активи	% від загальної суми активів	Середні активи по групі КС
Менше 100 тис. грн.	7	5,22%	302 829	0,05%	43 261
Від 100 до 500 тис. грн.	13	9,70%	3 713 541	0,63%	285 657
Від 500 тис. грн. до 1 млн. грн.	16	11,94%	11 708 724	2,00%	731 795
Від 1 до 2 млн. грн.	34	25,37%	51 221 284	8,73%	1 506 508
Від 2 до 5 млн. грн.	35	26,12%	117 628 171	20,05%	3 360 805
Понад 5 млн. грн.	29	21,65%	402 109 654	68,54%	13 865 850
	134	100%	586 684 203	100 %	4 378 240

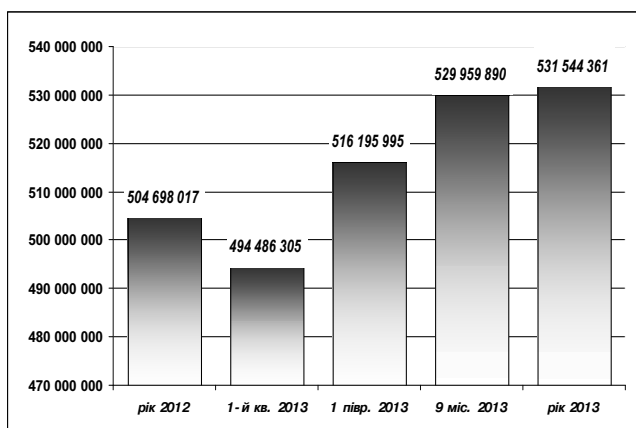
Незважаючи на зростання загальних активів, у четвертому кварталі 2013 року середні активи кредитних спілок - членів НАКСУ, порівняно з третім кварталом, зменшилися на 16 тис. грн., що стало наслідком вступу до НАКСУ трьох кредитних спілок з активами невеликого розміру. При цьому, протягом 12 місяців середні активи

кредитних спілок - членів НАКСУ зросли майже на 270 тис. грн.

Найчисленніші групи кредитних спілок - спілки з розміром активів від одного до 5 мільйонів грн., таких спілок в НАКСУ 51% від загальної кількості, в них акумульовано майже 28,8% активів системи. В той же час, 22% спілок з активами понад 5 млн. грн. акумулюють 68,5% активів системи, а на 27% від загальної кількості кредитних спілок з активами менше 1 млн. грн. припадає лише 2,7% активів.

■ КРЕДИТНИЙ ПОРТФЕЛЬ

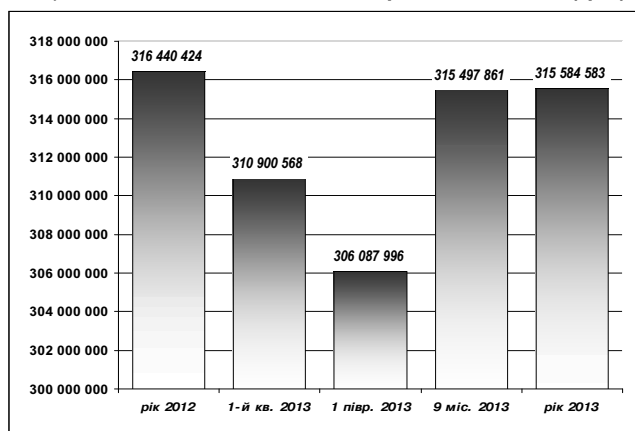
Діаграма 2. Кредитний портфель кредитних спілок (грн.)

Кредитний портфель кредитних спілок - членів НАКСУ у четвертому кварталі 2013 року збільшився на 1,5 млн. грн. і на 01.01.2014 року склав 531,5 млн. грн. Протягом 12 місяців кредитний портфель збільшився на майже на 27 млн. грн. (5,4 %).

■ ЗАОЩАДЖЕННЯ

Діаграма 3. Заощадження членів кредитних спілок (грн.)

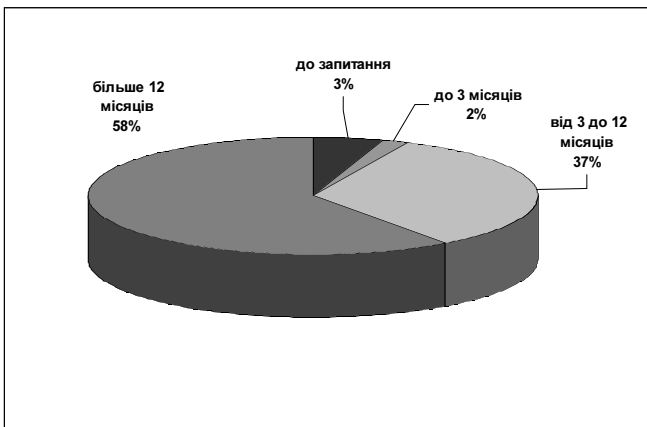
У четвертому кварталі 2013 року внески (вклади) членів кредитних спілок на депозитні рахунки, порівняно з третім кварталом 2013 року, майже не змінилися. З початку 2013 року загаль-

на сума заощаджень зменшилася на 0,8 млн. грн.

Активи кредитних спілок фінансуються за рахунок внесків (вкладів) на депозитні рахунки на 53,8%, що на 5% менше, ніж на 01.01.2013 р. Втім внески (вклади) членів КС на депозитні рахунки залишаються вагомим джерелом коштів у кредитних спілках - членах НАКСУ. Від процентних ставок за цими вкладками залежать, в основному, процентні ставки за кредитами.

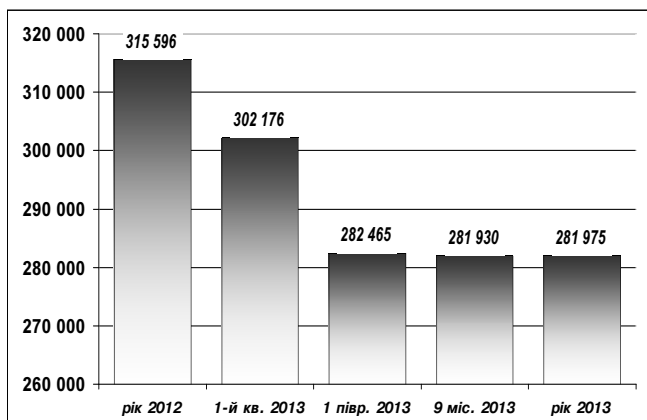
Структура вкладів на депозитних рахунках у четвертому кварталі 2013 р., порівняно з третім кварталом 2013 року, має незначні зміни у бік збільшення термінів, зокрема, зросла питома вага договорів на термін від трьох до дванадцяти місяців, з відповідним зменшенням частки договорів "до запитання".

Діаграма 4. Структура вкладів на депозитні рахунки

■ КІЛЬКІСТЬ ЧЛЕНІВ КРЕДИТНИХ СПІЛОК

Діаграма 5. Кількість членів кредитних спілок

Протягом четвертого кварталу 2013 р. кількість членів кредитних спілок практично не змінилася і станом на 01.01.2014 склала 281 975 осіб. Протягом останніх 12 місяців кількість членів кредитних спілок зменшилась на 11%. Такий підхід свідчить про мобілізацію активної

частини членства кредитними спілками - членами НАКСУ.

Наступна таблиця розкриває структуру кредитних спілок - членів НАКСУ за кількістю членів спілок станом на 01.01.2014.

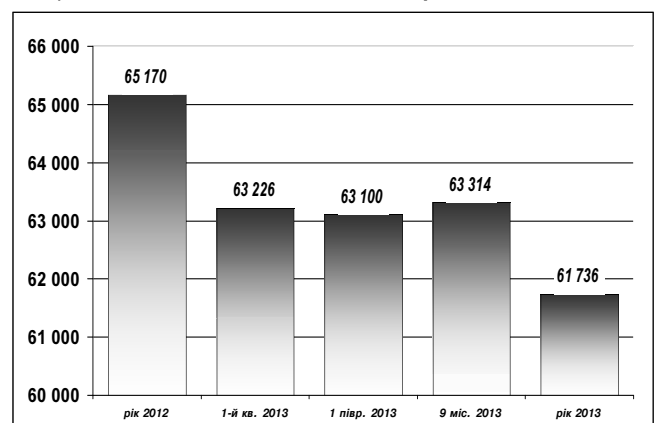
Таблиця 3. Структура кредитних спілок за кількістю членів

Кількість членів	Кількість КС	% від загальної кількості КС	Кількість членів КС	% від загальної кількості членів
Менше 100	7	5,22%	496	0,18%
від 100 до 500	35	26,12%	9 151	3,25%
від 500 до 1000	24	17,91%	16 253	5,76%
від 1000 до 2000	30	22,39%	42 297	15,00%
від 2000 до 5000	23	17,16%	74 031	26,25%
понад 5000	15	11,20%	139 747	49,56%
	131	100%	281 975	100 %

Структура кредитних спілок - членів НАКСУ за кількістю членів у четвертому кварталі залишається майже незмінною. Група спілок, в яких обслуговується від 100 до 500 осіб (35 спілок), залишається найчисленнішою за кількістю. При цьому, майже 50 % членів обслуговуються у великих кредитних спілках з кількістю членів понад 5000 осіб. В кредитних спілках з кількістю членів до 1000 осіб обслуговується лише 9,2 % загальної кількості членства, в той же час, кількість таких спілок складає 49,25 % від загальної кількості КС - членів НАКСУ.

■ КІЛЬКІСТЬ ПОЗИЧАЛЬНИКІВ

Діаграма 6. Кількість позичальників кредитних спілок

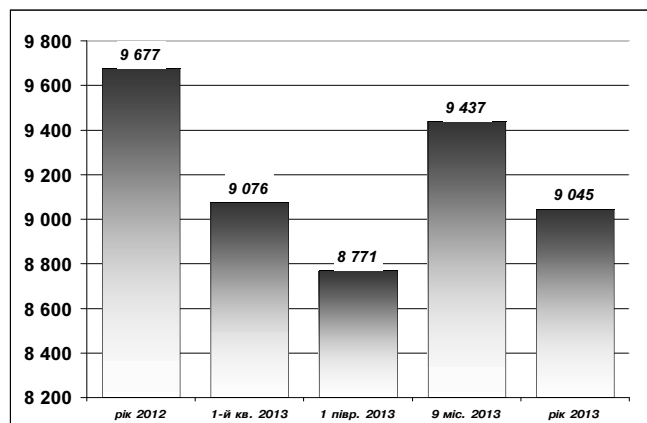
У четвертому кварталі простежується зменшення загальної кількості позичальників, на 01.01.2014 їх кількість склала 61 736 осіб. В той же час, за 12 місяців вона зменшилась більше ніж на 3 тисячі осіб. Зменшення кількості позичальників одночасно з ростом кредитного портфеля свідчить про зростання середнього розмі-

ру кредитів. Так, станом на 31 грудня 2013 року середній розмір кредитів складав 8 610 грн. Порівняно з аналогічним періодом попереднього року середній розмір кредиту збільшився на 866 грн. Таким чином, протягом останніх 12 місяців простежується стійка тенденція зростання середнього розміру кредиту незалежно від коливань загальної суми кредитного портфеля кредитних спілок - членів НАКСУ.

■ КІЛЬКІСТЬ ВКЛАДНИКІВ

Кількість вкладників кредитних спілок у четвертому кварталі зменшилася порівняно з третім кварталом на 4,1 % і на кінець кварталу їх кількість становила 9 045 осіб. Протягом 12 місяців кількість вкладників зменшилась на 6,5 %.

Діаграма 7. Кількість вкладників кредитних спілок

Отже, в процесі аналізу членства виділяються три групи кредитних спілок:

- спілки, в яких обслуговується менше 1000 осіб;
- спілки, в яких обслуговується від 1000 до 5000 осіб;
- спілки, в яких обслуговується понад 5 000 осіб.

Розглянемо активи цих груп кредитних спілок, відображені у наступній таблиці.

Таблиця 4. Структура кредитних спілок — членів НАКСУ за активами

Кількість членів	Кількість КС	Кількість членів КС	Активи	Середні активи по групі КС	Кількість позичальників	Кількість вкладників
Менше 1000	66	25 900	89 048 545	1 349 220	6 679	1 042
від 1000 до 5000	53	116 328	322 713 670	6 088 937	27 387	3 846
понад 5000	15	139 747	174 921 988	11 661 466	27 670	4 157
Всього	134	281 975	586 684 203	4 378 240	61 736	9 045

Підсумовуючи наведену інформацію, можна констатувати наступне: кредитні спілки - члени НАКСУ можна об'єднати у три групи, які дуже подібні до груп режимів регулювання, визначених Нацкомфінпослуг.

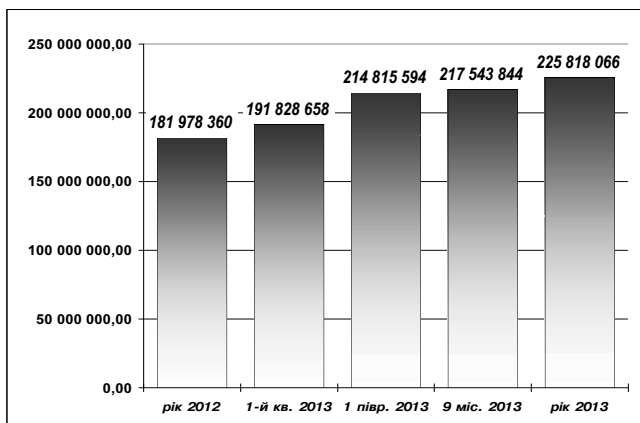
Зокрема, 49,2% кредитних спілок з невеликим розміром активів об'єднують 9,2% загальної кількості членів; ця група кредитних спілок, де 10,9% позичальників і 11,5% вкладників, за суттю близька до третьої групи режимів регулювання. При цьому, питома вага активних членів (співвідношення кількості вкладників та позичальників до загальної кількості членів спілки) в цій групі складає 30%.

Друга група - 39,6% кредитних спілок, яка об'єднує 41,3% загальної кількості членів (44,4% позичальників і 42,5% вкладників), - близька до другої групи режимів регулювання. Питома вага активних членів в цій групі складає 27%.

Група спілок, яка об'єднує понад 5000 членів, найменша за кількістю - 11,2% від загальної кількості кредитних спілок - членів НАКСУ, має найвищий розмір середніх активів, в ній сконцентровано найбільше членів - 49,5% від загальної кількості і найбільше вкладників - 44% та позичальників - 44,8%. Ця група аналогічна до першої групи режимів регулювання. Питома вага активних членів по цій групі складає 23%.

▶ КАПІТАЛ КРЕДИТНИХ СПІЛОК — ЧЛЕНІВ НАКСУ
■ СУМАРНИЙ КАПІТАЛ

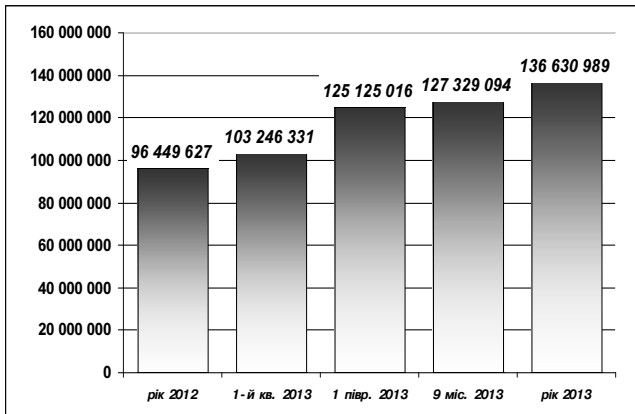
Діаграма 8. Сумарний капітал кредитних спілок (грн.)

Сумарний капітал кредитних спілок у четвертому кварталі продовжував зростати і склав 225,8 млн. грн., що на 8,3 млн. грн. більше, ніж у третьому кварталі 2013 року. Протягом 12 місяців року сумарний капітал збільшився на 43,8 млн. грн. (24 %).

■ ПАЙОВИЙ КАПІТАЛ

Діаграма 9. Пайовий капітал кредитних спілок (грн.)

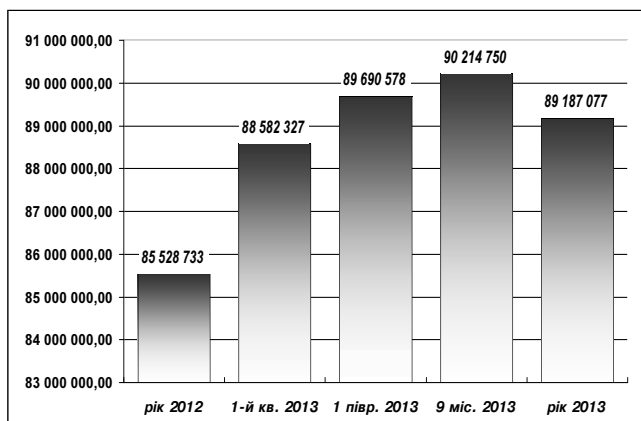

Основною складовою капіталу кредитних спілок лишається пайовий капітал, питома вага якого у складі загального капіталу дорівнює 60,4 %. На 01.01.2014 року сумарний пайовий капітал склав 136,6 млн. грн., що на 9,3 млн. грн. більше, ніж його значення на 01.10.2013 р., та на 40,2 млн. грн. (42%) більше, ніж на 01.01.2013 р.

■ ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ

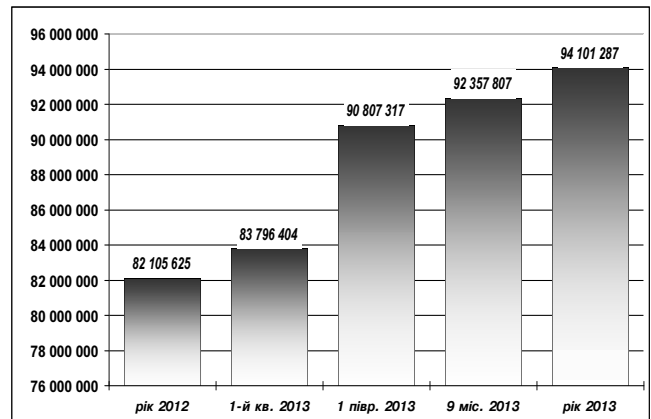
У четвертому кварталі 2013 року власний капітал кредитних спілок - членів НАКСУ зменшився на 1 млн. грн. і склав 89,2 млн. грн. За останні 12 місяців власний капітал зріс на 4,3%.

Діаграма 10. Власний капітал кредитних спілок (грн.)

■ РЕЗЕРВНИЙ КАПІТАЛ

Діаграма 11. Резервний капітал кредитних спілок (грн.)

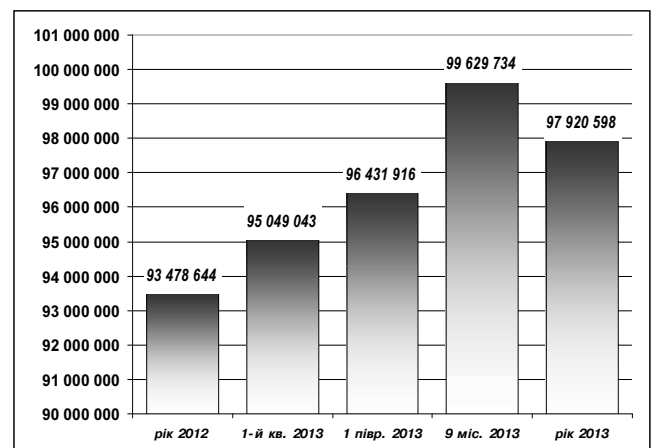
На 01.01.2014 сумарний резервний капітал склав 94,1 млн. грн., що на 12 млн. грн. більше, ніж його значення на 01.01.2013 р., і на 1,7 млн. грн. більше, ніж на кінець третього кварталу 2013 р.

▶ ЯКІСТЬ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ КРЕДИТНИХ СПІЛОК - ЧЛЕНІВ НАКСУ

■ СУМА ПРОСТРОЧЕНИХ КРЕДИТІВ

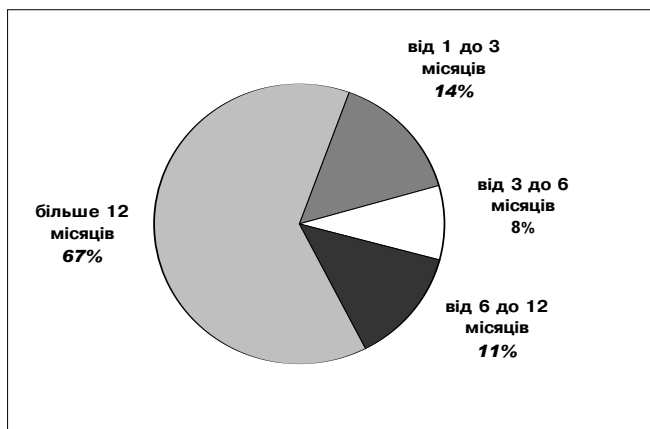
У четвертому кварталі 2013 року сума прострочених кредитів, порівняно з минулим кварталом, зменшилася на 1,7 млн. грн. і склала 97,9 млн. грн. За останні 12 місяців цей показник збільшився на 4,4 млн. грн. При цьому, рівень прострочення протягом року лишився практично незмінним - 18,5% від загальної суми кредитного портфеля на 1 січня 2013 року і 18,4% - на 1 січня 2014 року.

Діаграма 12. Сума прострочених кредитів (грн.)

Наступна діаграма дає уявлення про структуру прострочених кредитів:

Діаграма 13. Структура прострочених кредитів

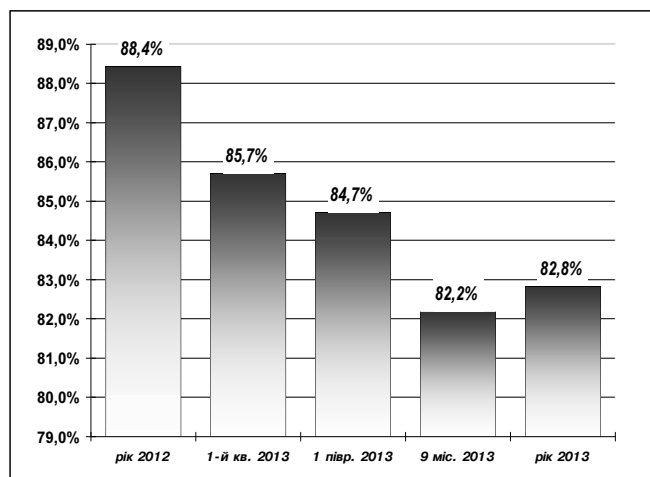

В структурі прострочених кредитів продовжують переважати прострочені кредити терміном більше 12 місяців, їх питома вага, порівняно з минулим кварталом, у загальній простроченості зросла на 3% і склала 67%. Питома вага кредитів, прострочених від 1 до 3 місяців, зменшилася на 2% і склала 14%, а питома вага кредитів, прострочених від 6 до 12 місяців, зменшилася на 1% і склала 11% від загальної суми прострочених кредитів.

Подальші діаграми відображають динаміку співвідношень РЗПВ до нормативного значення, простроченості до власного капіталу, а також співвідношення суми прострочених кредитів, не покритих РЗПВ, до кредитного портфеля по системі в цілому.

■ ДОСТАТНІСТЬ РЗПВ

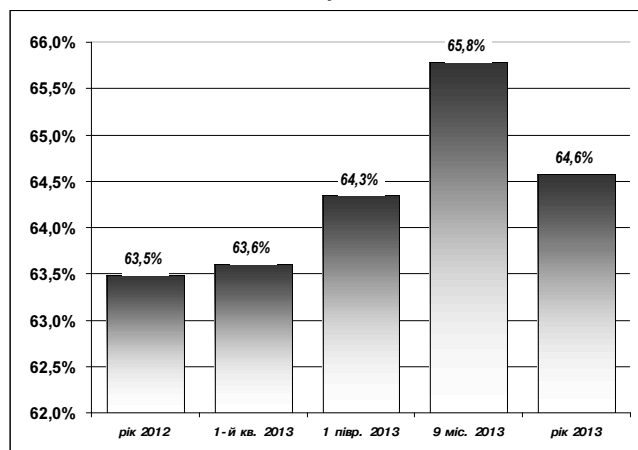
Діаграма 14. Достатність резерву забезпечення покриття втрат від неповернених кредитів (в процентах до нормативного значення)

Співвідношення фактично сформованого РЗПВ до його нормативного значення у четвертому кварталі збільшилося, і на 01.10.2013 р. достатність РЗПВ, в процентах до нормативного значення, склала 82,8%, що на 0,6% більше, ніж станом на 01.10.2013 року. Протягом 12 місяців достатність РЗПВ зменшилася на 5,6%.

■ СПІВВІДНОШЕННЯ ПРОСТРОЧЕНИХ КРЕДИТІВ ДО ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ

Діаграма 15. Співвідношення прострочених кредитів до власного капіталу

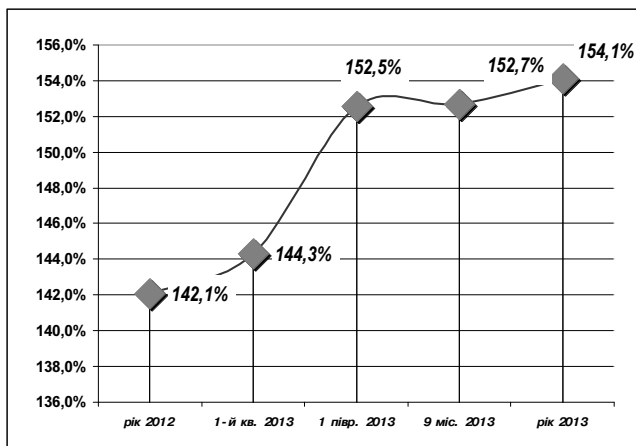

У четвертому кварталі 2013 року внаслідок зменшення загальної суми прострочених кредитів співвідношення прострочених кредитів до власного капіталу зменшилося і склало 64,6%. В той же час, за останні 12 місяців цей показник збільшився на 1,1%.

▶ ДОХОДИ ТА ВИТРАТИ КРЕДИТНИХ СПІЛОК НАКСУ

■ ДОХОДНІ АКТИВИ ДО ПЛАТНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Діаграма 16. Співвідношення доходних активів до платних зобов'язань (нормативне значення: не менше 100%)

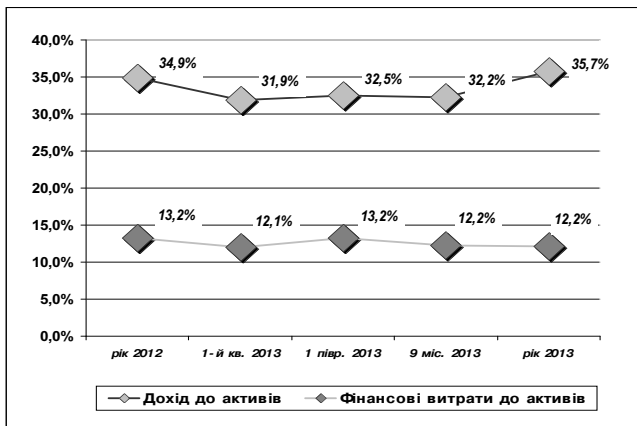

У четвертому кварталі 2013 року співвідношення між доходними активами та платними зобов'язаннями зросло на 1,4%, що пояснюється зростанням кредитного портфеля з одночасним збереженням загальної суми заощаджень на рівні третього кварталу. При цьому, за останні 12 місяців це співвідношення зросло на 12% і досягло 154,1%. Таке співвідношення надає кредитним спілкам можливість встановлення конкурентних процентних ставок на ринку кредитування.

■ ДОХІД ДО АКТИВІВ, ФІНАНСОВІ ВИТРАТИ ДО АКТИВІВ

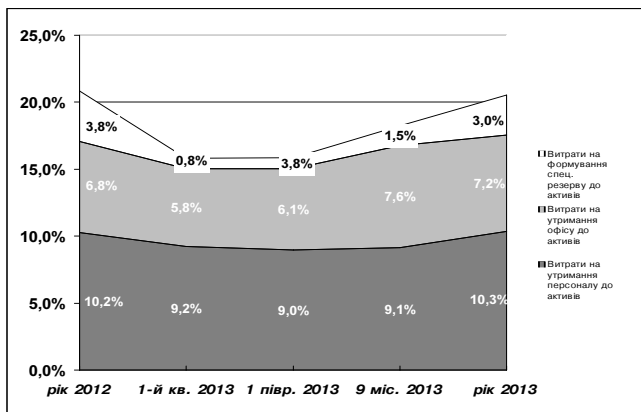
Діаграма 17. Співвідношення доходу до активів та фінансових витрат до активів

Рівень доходності активів протягом останніх 12 місяців збільшився на 0,8%, в той час як рівень їх вартості зменшився на 1%. Таке співвідношення забезпечує кредитним спілкам джерела як покриття операційних витрат, так і адекватної капіталізації.

■ РОЗПОДІЛ ЗА ВИДАМИ ВИТРАТ

Діаграма 18. Розподіл за видами витрат кредитних спілок

Продовжують переважати витрати на утримання персоналу порівняно з витратами на формування спецрезерву та витратами на утримання офісу. У четвертому кварталі витрати на утримання персоналу склали 10,3% від активів, що на 7,3% більше за витрати на формування РЗПВ,

які, в свою чергу, зросли, порівняно з третім кварталом, вдвічі і складають 3%. Зростання витрат на утримання персоналу у четвертому кварталі здебільшого пов'язане з виплатою передноворічних премій та інших заохочень працівникам успішних кредитних спілок.

Втім, для різних категорій кредитних спілок як структура витрат в цілому, так і структура операційних витрат має певні особливості, про що свідчать дані наступних таблиць.

Таблиця 4. Загальна структура витрат кредитних спілок, %

Розмір активів	до 100 тис. грн.	від 100 до 500 тис. грн.	від 500 тис. грн. до 1 млн. грн.	від 1 до 2 млн. грн.	від 2 до 5 млн. грн.	понад 5 млн. грн.	Разом по НАКСУ
Процентні витрати разом	2,2%	5,4%	6,6%	20,2%	27,7%	37,1%	32,4%
Операційні витрати разом	69,1%	67,9%	69,8%	48,3%	54,1%	42,8%	46,7%
Витрати на формування РЗПВ	28,7%	14,1%	10,4%	22,9%	6,2%	6,0%	7,9%
Витрати на формування резервного капіталу	0,0%	1,4%	1,3%	1,2%	2,1%	3,2%	2,7%
Витрати на проценти на паї	0,0%	11,2%	11,9%	7,4%	9,9%	10,9%	10,3%

Питома вага процентних витрат пропорційна розміру активів кредитних спілок. Найбільший відсоток процентних витрат притаманний спілкам з активами понад 5 млн. грн. Ця група кредитних спілок має також один з найменших відсотків операційних витрат. Найбільша частка операційних витрат притаманна кредитним спілкам з активами до 1 млн. грн.

Розмір активів кредитних спілок впливає і на структуру операційних витрат. В цілому уявлення про структуру операційних витрат для різних груп кредитних спілок дає наступна таблиця:

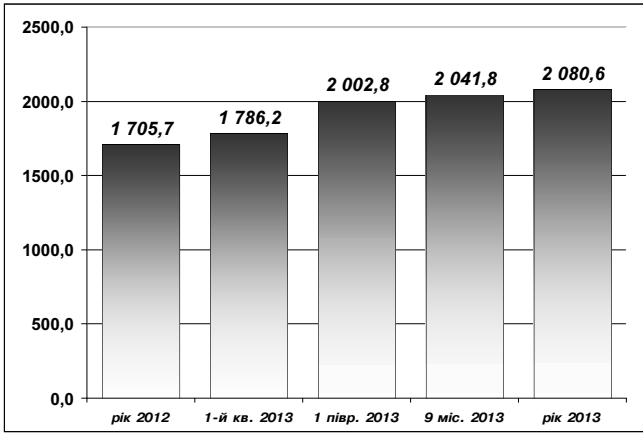
Таблиця 5. Структура операційних витрат кредитних спілок

Розмір активів	до 100 тис. грн.	від 100 до 500 тис. грн.	від 500 тис. грн. до 1 млн. грн.	від 1 до 2 млн. грн.	від 2 до 5 млн. грн.	понад 5 млн. грн.	Разом по НАКСУ
Витрати на страхування кредитів та депозитів	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Зарплата	26,9%	67,8%	65,0%	57,0%	57,0%	59,6%	58,9%
Офісні витрати	72,1%	30,2%	31,5%	41,0%	40,3%	39,6%	39,6%
Витрати на формування спільних фінансових фондів	0,0%	0,3%	1,0%	0,3%	0,2%	0,3%	0,3%
Інші витрати	1,0%	1,7%	2,5%	1,7%	2,5%	0,5%	1,2%

ЗВЕДЕНІ ДАНІ ПО ЧЛЕНАХ КРЕДИТНИХ СПІЛОК НАКСУ

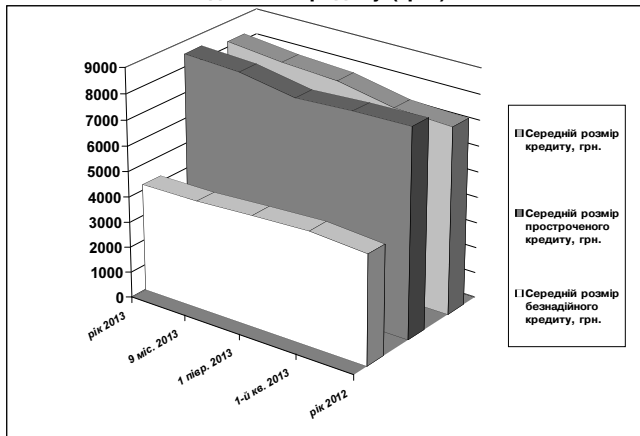
■ АКТИВИ НА ОДНОГО ЧЛЕНА СПІЛКИ

Діаграма 19. Активи на одного члена спілки (грн.)

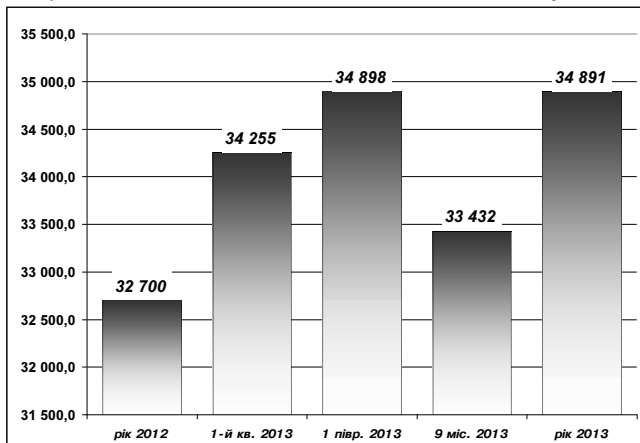
■ СЕРЕДНІ РОЗМІРИ КРЕДИТУ, ПРОСТРОЧЕНОГО КРЕДИТУ ТА БЕЗНАДІЙНОГО КРЕДИТУ

Діаграма 20. Середній розмір кредиту, середній розмір простроченого кредиту, середній розмір безнадійного кредиту (грн.)

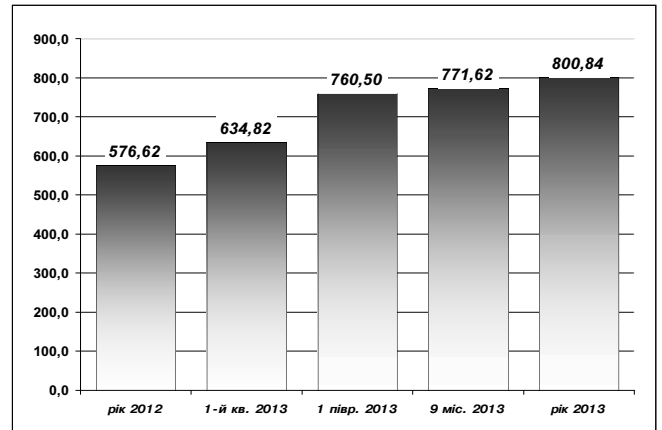
■ ЗАОЩАДЖЕННЯ НА ОДНОГО ВКЛАДНИКА

Діаграма 21. ЗАОЩАДЖЕННЯ НА ОДНОГО ВКЛАДНИКА, грн.

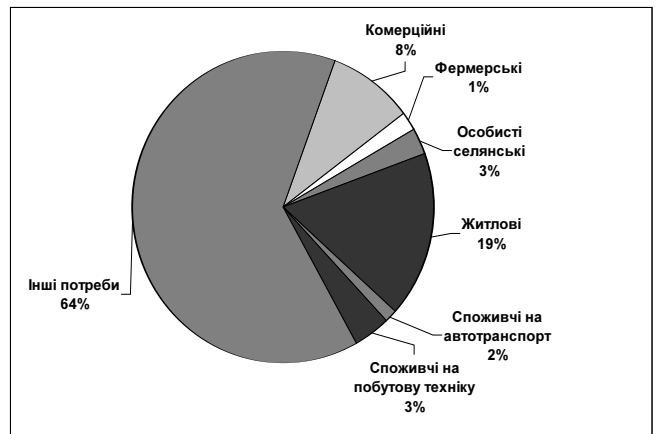
■ КАПІТАЛ НА ОДНОГО ЧЛЕНА СПІЛКИ

Діаграма 22. Капітал на одного члена спілки (грн.)

■ СТРУКТУРА КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ ЗА ВИДАМИ

Діаграма 23. Структура кредитного портфеля за видами

■ ДОХОДНІСТЬ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ ЗА ВИДАМИ КРЕДИТІВ

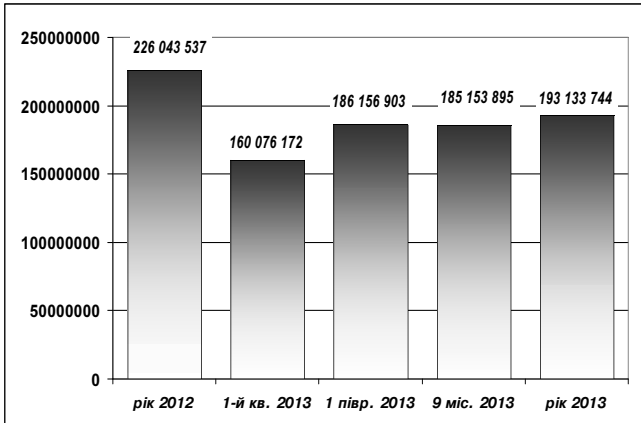
Діаграма 24. Доходність кредитного портфеля за видами кредитів

Структура кредитного портфеля у четвертому кварталі 2013 року майже не змінилася, частка споживчих кредитів складає 69%. Споживчі кредити переважають в структурі кредитного портфеля, вони забезпечують

спілкам 71 % доходності. Найнижчою доходністю характеризуються в цьому періоді комерційні кредити (6 % доходу від 8 % портфеля). Поквартальна динаміка видачі кредитів представлена наступною діаграмою:

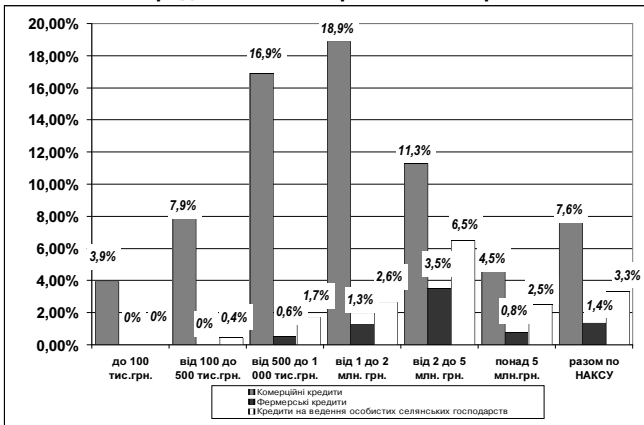
Діаграма 25. Поквартальна динаміка видачі кредитів (грн.)

Сума виданих кредитів у четвертому кварталі 2013 року збільшилася, порівняно з третім кварталом, на 7,9 млн. грн. і склала 193,1 млн. грн. Порівняно з четвертим кварталом 2012 року, сума виданих кредитів зменшилася на 14,5 %.

Загальна картина буде неповною, якщо не представити відсоток комерційних, фермерських та особистих селянських кредитів в кредитних портфелях спілок різних категорій:

Діаграма 26. Структура кредитних портфелів кредитних спілок різних категорій

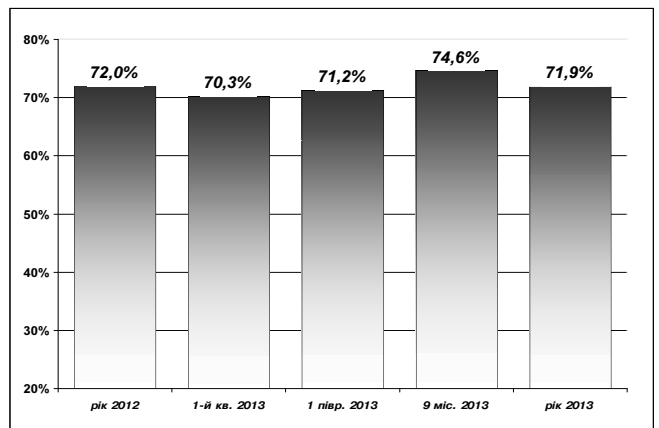

Питома вага бізнес-кредитів у кредитному портфелі всіх кредитних спілок - членів НАКСУ складає 12,3 %, порівняно з попереднім кварталом цей показник майже не змінився. Найбільшою часткою бізнес-кредитів характеризуються кредитні портфелі кредитних спілок з активами від 1 до 2 млн. грн. (22,9 %), а найменшою (3,9 %) - кредитні портфелі кредитних спілок з активами до 100 тис. грн. Най-

більша питома вага кредитів, наданих на ведення фермерських та особистих селянських господарств, притаманна кредитним спілкам з активами від 2 до 5 млн. грн.

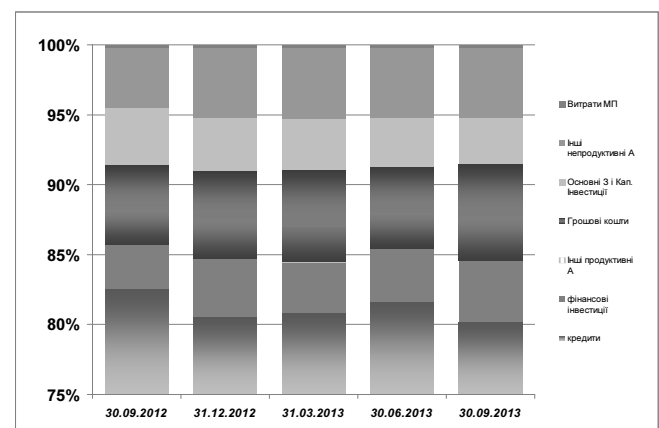
Наступна діаграма представляє виконання кредитними спілками - членами НАКСУ нормативу 3.1.1 - покриття прострочених кредитів регулятивним капіталом як одного з найважливіших. Дані наведеної діаграми свідчать про те, що станом на 31 грудня 2013 року, як і у попередньому році, кредитними спілками - членами НАКСУ цей норматив виконується. В четвертому кварталі фактичне значення показника зменшилося на 2,7 % порівняно з третім кварталом і склало 71,9 %. Порівняно з аналогічним періодом 2012 року співвідношення прострочених, неповернених, безнадійних та пролонгованих кредитів до регулятивного капіталу практично не змінилося.

Діаграма 27. Дотримання нормативу 3.1.1.

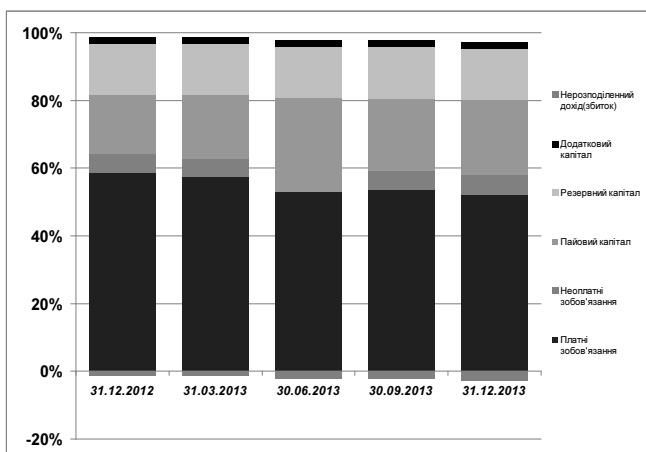
З метою оцінки рівня стабільності системи кредитних спілок - членів НАКСУ порівняємо структуру активів кредитних спілок і джерел їх фінансування - зобов'язань та капіталу:

Діаграма 28. Структура активів кредитних спілок і джерел їх фінансування

Структура активів кредитних спілок - членів НАКСУ у четвертому кварталі зазнала незначних змін у бік зменшення продуктивних активів на 1%, питома вага продуктивних активів станом на 01.01.2014 складає 84,6 %. Левову частку активів складає кредитний портфель - 80,2 % від загальних активів. Дещо збільшилася у четвертому кварталі частка фінансових інвестицій - з 3,8 % до 4,4 %. Питома вага непродуктивних активів складає 15,4 %, при цьому частка грошових коштів, протягом кварталу зросла на 1% і склала 6,9 % від загальних активів.

Діаграма 29. Структура зобов'язань та капіталу кредитних спілок

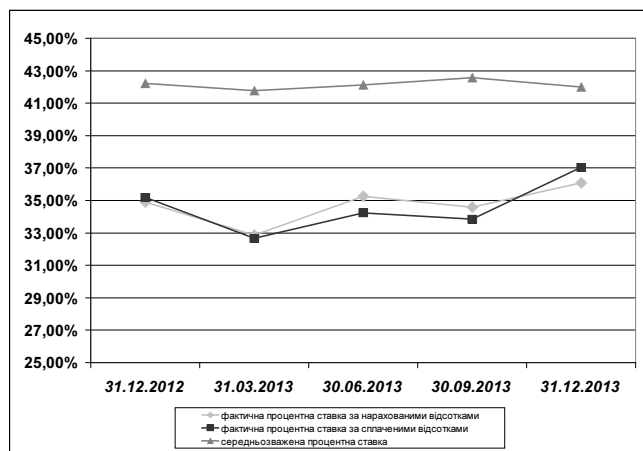
На відміну від структури активів, структура зобов'язань та капіталу протягом 12 місяців змінилася: якщо станом на 31.12.2012 р. активи кредитних спілок - членів НАКСУ фінансувалися за рахунок капіталу на 33,8 %, а за рахунок зобов'язань, відповідно, на 66,2 %, то станом на 31.12.2013 р. за рахунок зобов'язань фінансується 61,6 % активів кредитних спілок - членів НАКСУ, а за рахунок капіталу - 38,4 % активів, при цьому, за рахунок платних зобов'язань фінансується 54,8% від загальних активів протягом року цей показник зменшився на 5,5%. Не можна не відмітити, що на рівень фінансування активів за рахунок капіталу суттєво вплинуло збільшення суми непокритого збитку, питома вага якого зросла з 1,5% до 2,9 % від загальних активів.

Станом на кінець четвертого кварталу 2013 року за рахунок резервного капіталу фінансується 16% активів кредитних спілок - членів НАКСУ. Такий рівень фінансування активів дозволяє не тільки у повному обсязі поглинути непокритий збиток, а й забезпечити фінансування необ-

хідної ліквідності на рівні майже 7% від активів.

Аналіз процентних ставок за кредитами представлений наступною діаграмою:

Діаграма 30. Аналіз процентних ставок за кредитами

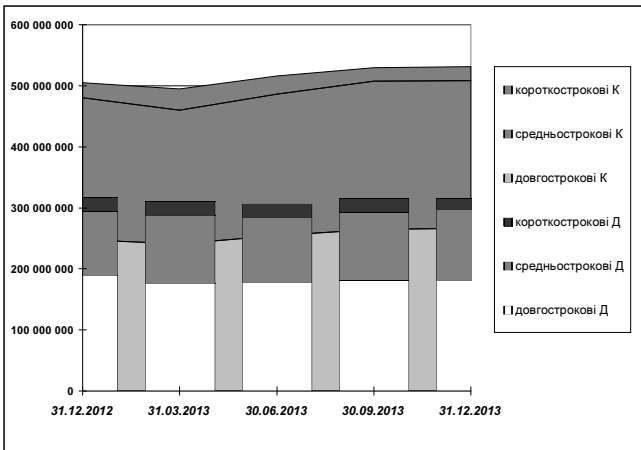

На діаграмі представлено порівняння середньозваженої процентної ставки (лінія з піктограмою трикутника) з фактичною доходністю кредитного портфеля як за нарахуванням (лінія з піктограмою ромба), так і за отриманими процентами (лінія з піктограмою квадрата). Фактична доходність кредитного портфеля за нарахуванням та сплаченими процентами є практично однаковою. Проте протягом усього періоду середньозважена процентна ставка суттєво відрізняється від фактичної доходності кредитного портфеля як за нарахуванням, так і за отриманими процентами. При цьому, розрив протягом усього попереднього періоду поступово зростав: станом на 31.12.2012 він складав 7,3%, а станом на 30.09.2013 - 8,7%. У четвертому кварталі простежується суттєве зменшення цього розриву: так, за станом 31.12.2013 він складає 5,9%. Проте ситуація потребує від кредитних спілок додаткової уваги під час планування очікуваної доходності кредитного портфеля, адже орієнтація на середньозважену процентну ставку може призвести до неотримання очікуваного доходу.

Під час аналізу загальної структури активів та пасивів було визначено, що частка активів, що фінансуються за рахунок платних зобов'язань, складає по кредитних спілках - членах НАКСУ станом на кінець четвертого кварталу 2013 року 54,8 %. В той же час, сума кредитів, виданих членам спілки, за виключенням резерву забезпечення покриття втрат

від неповернених позичок, складає 80,2 % від загальних активів. Наступна діаграма представляє деталізацію кредитного портфеля та портфеля вкладів за строками.

Діаграма 31. Порівняння кредитного портфеля та портфеля вкладів за строками

На представленій діаграмі області представляють кредитний портфель за строками від довгострокових до короткострокових, а стовпчики - портфель вкладів (також від довгострокових до короткострокових). Враховуючи той факт, що дані щодо фактично сформованого РЗПВ не містять диференціації його за строками кредитів, в цій діаграмі представлений кредитний портфель "брутто" - не зменшений на суму РЗПВ. Необхідно відмітити, що суттєвим ризиком ліквідності для кредитних спілок (в тому числі і невиконання нормативу короткострокової ліквідності) є розміщення середньострокових вкладів у довгострокові кредити.

Протягом всього періоду, що аналізувався по кредитних спілках - членах НАКСУ, в цілому кредитний портфель переважає портфель вкладів у зв'язку з частковим фінансуванням кредитного портфеля за рахунок капіталу. При цьому, як було показано вище, частка фінансування активів за рахунок капіталу постійно зростає. Фінансування довгострокових кредитів за рахунок довгострокових внесків (вкладів) на депозитні рахунки коливається в межах від 67,6 % до 76,2 %. Станом на кінець четвертого кварталу 2013 року довгострокові кредити фінансуються за рахунок довгострокових вкладів на 67,6%, середньострокові кредити - за рахунок середньострокових вкладів на

48,4 %, а короткострокові кредити - за рахунок короткострокових вкладів на 77,7 %. Враховуючи те, що фінансування кредитного портфеля, крім внесків (вкладів) членів кредитної спілки на депозитні рахунки, відбувається за рахунок капіталу кредитних спілок, таку структуру фінансування кредитного портфеля можна вважати достатньо безпечною, оскільки вона не несе у собі загрози проблем з ліквідністю. В той же час, кредитні спілки, кредитний портфель яких фінансується за рахунок вкладів в більшому обсязі, ніж у середньому по НАКСУ, повинні приділяти увагу відповідності кредитного портфеля портфелю вкладів за строками.

Катерина КАЛУСТОВА,
Вице-президент Національної асоціації
кредитних спілок України з питань
саморегульвності, Директор фінансового
департаменту НАКСУ

ОБ'ЄДНАНА КРЕДИТНА СПІЛКА НАКСУ

Рік тому Об'єднана кредитна спілка Національної асоціації кредитних спілок України відзначила свій десятилітній ювілей, а сьогодні ми вже стоїмо на порозі святкування 20-ти річчя НАКСУ, на базі членства якої створено і працює наша Об'єднана кредитна спілка.

За одинадцять років своєї діяльності ОКС НАКСУ для багатьох кредитних спілок стала постійним і надійним партнером. Створена кредитними спілками і для кредитних спілок, Об'єднана кредитна спілка НАКСУ є показовим прикладом практично реалізованої фінансової самоврядності, центром ліквідності та оптимізації грошових потоків об'єднаних в ОКС НАКСУ кредитних спілок. Сьогодні таких спілок 78 або близько половини членства Національної асоціації кредитних спілок України, і представляють вони майже всі області, АР Крим, міста Київ і Севастополь.

Працюючи заради кредитних спілок, ОКС НАКСУ абсолютно віддзеркалює всі процеси, які відбуваються в сегменті кредитної кооперації, – долає наслідки 2008 року, бореться з простроченістю, збільшує чи зменшує активи, нарощує капітали і безперервно кредитує. Статистика обсягів креди-

тування проста – понад 1 500 кредитів на загальну суму більш ніж 173 мільйони гривень. І всі ці кредити – кредитним спілкам. Навряд чи існує в Україні інша установа, яка б могла позмагатися з ОКС НАКСУ за цими показниками.

Пишаймося і тим, що ОКС НАКСУ є прикладом реальної стабільності, змінюючи вартість кредитних ресурсів лише у бік зменшення, і сьогодні середньозважена процентна ставка кредитного портфеля становить менш ніж 18,5% річних. Що ж до цілей кредитування, то серед них – надання кредитів на підтримання ліквідності, на кредитування членів кредитних спілок, на придбання, ремонт, модернізацію та реконструкцію офісного приміщення кредитної спілки або її відокремлених підрозділів чи на придбання програмного забезпечення та спеціального технічного обладнання, пов'язаного з наданням фінансових послуг. Є і більш специфічні кредитні програми. Наприклад, спеціалізована програма кредитування кредитних спілок, які опинилися в несприятливих обставинах, чи спеціалізована програма залучення та розміщення тимчасово вільних коштів членів ОКС НАКСУ.

Щодо іншої статистики можна зазначити, що:

– співвідношення капіталу до активів що найменше становило 70% і, відповідно, найнижче значення коефіцієнту достатності капіталу дорівнювало 224% за умови, що станом на 31.12.2013 року коефіцієнт достатності капіталу становить 917,24%;

– коефіцієнт платоспроможності знаходився в діапазоні від 50 до 102,5 відсотка і на кінець 2013 року становить 87,75%;

– станом на кінець минулого року співвідношення загальної суми проблемної кредитної заборгованості до суми регулятивного капіталу становить 20,7% при нормативному значенні 100%, а відношення загальної суми проблемної кредитної заборгованості, не перекритої сформованим резервом забезпечення покриття втрат від неповернених позичок, до загальної суми заборгованості за наданими кредитами становить 0,38% при нормативному значенні 100%.

Вищевказані показники щодо проблемної кредитної заборгованості були і залишаються об'єктом постійної уваги, а поточні їх значення є результатом кропіткої багаторічної роботи, з одного боку, у напрямі зменшення суми проблемних кредитів, а з іншого – у напрямі наполегливого формування РЗПВ, розмір якого наразі лише на 1,6% є меншим

за суму прострочених і неповернених кредитів. Це було непросто, і щиро хочеться сподіватися, що знов не доведеться витратити роки для компенсації втрат від вчасного неповернення кредитів.

Сьогодні в ОКС НАКСУ, як і у її членів, відновлюється динаміка зростання активів, які нарешті за три останніх роки перетнули межу у 8 мільйонів гривень, з яких понад 7,3 мільйона є сформованими за рахунок капіталу.

А ще є дуже багато „історій успіху” в кредитних спілках, які стали результатом їх членства в ОКС НАКСУ. Ось лише декілька з них.

Ігор Кріль, Голова правління КС „Відродження” (м. Трускавець, Львівська обл.):

– Характеризуватиму ОКС НАКСУ як дуже оперативного, мобільного партнера. У нашій практиці був момент, коли спілка потребувала коштів „сьогодні на сьогодні”, і ОКС допомогла. Також хочу виділити професійність та людяність персоналу ОКСу. Я думаю, що найважливіше для нас – це співпраця на довірі, бо за відсутності довіри взагалі нема про що говорити.

Євген Галушка, Голова правління КС «Буковина» (м. Чернівці):

– Попри великі і знаменні події у кредитній кооперації України, попри історичний

ювілей, який незабаром святкуватиме НАКСУ — 20 років від свого заснування, — спокійно і виважено, відповідально і, головне, тихо (гроші люблять тишу) вже добрий десяток років трудиться собі наша Об'єднана кредитна спілка. Зрозумілі «правила гри», чітко врегульовані відносини з членами, кваліфіковане керівництво забезпечують Об'єднаній успішне виконання своїх статутних завдань, а, отже, повагу, розуміння і вдячність усіх кредитівок, які стали її членами.

Чи не з першого дня утворення ОКС кредитна спілка «Буковина» налагодила тісну співпрацю з нею. За 2004 рік наша спілка наростила активи з 1,7 млн. грн. до 2,5 млн. грн., залучивши при цьому 634 тис. грн. з ОКС. З часом активи КС „Буковина” зросли майже до 5 млн. грн., кредитний портфель — до 4,3 млн. грн., у якому щорічно працює від 500 тис. грн. до 1,1 млн. грн. коштів ОКС, а, фактично, тимчасово вільних коштів інших кредитних спілок — членів НАКСУ. За час співпраці з ОКС КС «Буковина» отримала від неї більше 7 млн. грн., за які заплатила майже 200 тис. грн. відсотків.

Очевидно, що обсяг таких залучень міг би бути більшим. Але працюємо по реальній потребі в кредитних ресурсах і щоразу „рахуємо” економіку, адже за позичені кошти потрібно платити. Питання навіть не в тому, скільки вдалося залучити коштів від ОКС. Ці кошти закривають проблему ресурсів, коли внутрішні джерела вичерпані, коли змушені відмовляти своїм членам у кредитах,

коли спілка втрачає репутацію, бо не може нормально обслуговувати укладені раніше кредитні лінії своїх членів тощо.

Не завжди вдається отримати все, чого хочеться. Апетити кредитних спілок унормовані діючими правилами ОКС щодо надання кредитних ресурсів, лімітами кредитування, що встановлені для кожної спілки, та ціною останніх. Зрештою, розуміння того, що кошти потрібні не тільки КС «Буковина», навіть коли вони потрібні їй найбільше, але й іншим кредитним спілкам, дещо пом'якшує негатив від загалом нетривалих затримок у отриманні ресурсів.

Нелогічно і некоректно ставити питання про доцільність Об'єднаної кредитної спілки. Своєю діяльністю, навіть своєю присутністю на ринку фінансових послуг вона полегшує роботу інших спілок — членів ОКСу. Для нас дивно, що із 140 членів НАКСУ ні в ОКС працює лише 80 кредитних спілок. Панове — не члени ОКС, ви втрачаєте, ви обмежуєте свої можливості, ви не використовуєте синергетичний ефект системи!

За тривалий період співпраці кредитної спілки «Буковина» із Об'єднаною кредитною спілкою НАКСУ ми отримали як безліч позитивних вражень, так і фінансових вигод. Щодо подальшої співпраці — з оптимізмом дивимося в майбутнє і з великим задоволенням дякуємо Об'єднаній кредитній спілці сьогодні!

Тетяна Хлопоніна, Голова правління КС „Карат” (м. Куп'янськ Харківської обл.):

— Наша кредитна спілка працює вже понад 10 років. Ми постійно активно користуємося послугами ОКС НАКСУ. Сьогодні, на відміну від докризових часів, ми обмежуємося кредитами у розмірі 50-100 тис. грн. Найважливішим аспектом членства в ОКС НАКСУ є те, що в разі виникнення потреби у коштах, навіть термінової, спілка може звернутися до ОКСу і в найкоротший строк задовольнити фінансові потреби членів КС.

Олег Арсьонов, Голова правління КС „Єдність” (м. Херсон):

— В країні економічна та політична криза. Казначейство не виконує своїх зобов'язань. Нацкомфінпослуг неохоче видає ліцензії кредитним спілкам, переважна частина з яких вимушена відмовитися від депозитних вкладів і перейти на роботу виключно з пайовими внесками. Таке враження, що державні органи, які покликані регулювати фінансовий ринок, роблять усе, щоб кредитна кооперація зовсім перестала існувати. Власне, в таких умовах і доводиться працювати кредитним спілкам України, в тому числі й Херсонській обласній кредитній спілці «Єдність».

Основні наші позичальники — це мешканці сільської місцевості, які займаються вирощуванням ранньої овочевої продукції. Тому найбільша потреба у кредитах виникає з січня по квітень, а, починаючи з травня,

після реалізації сільгосппродукції, йде масове повернення грошових коштів.

Як наслідок, наша кредитна спілка з початку року, у пік кредитування, відчуває дефіцит у фінансах, а вже з літа страждає від надлишкової ліквідності. І важко припустити, як би ми вирішували цю проблему, коли б не були членами Об'єднаної кредитної спілки НАКСУ.

Вже протягом понад десяти років наша спілка в повній мірі користується послугами цієї організації. Я не пам'ятаю жодного року, коли б наша КС не одержувала кредити в ОКСі або не розміщувала би там свої вільні грошові кошти.

Тому навіть коли поставав вибір — скористатися послугами банків чи ОКС НАКСУ, наша спілка, як правило, робила вибір у бік ОКС. Стабільність, оперативність та професіоналізм співробітників — ось головні критерії, за якими наша спілка намагається обирати фінансових партнерів.

Володимир Серебряков, Голова правління КС „ФІН-ЕКО” (м. Київ):

— Наша кредитна спілка є одним із співзасновників ОКС НАКСУ. Наша плідна співпраця з ОКСом активувалася у 2012 році, після закінчення строку ліцензії. Тоді допомога ОКСу виявилася єдиною і неоціненною, бо, відповідно до Закону України «Про кредитні спілки», після спливу терміну ліцензії ми маємо право отримувати допомогу тільки від ОКС. Одночасно ми продовжува-

ли приймати вклади і, відповідно, видавали кредити, з них близько 50 відсотків — з коштів ОКС НАКСУ. Ця частка постійно варіювалася, вона могла досягати і 60, і 70 відсотків виданих кредитів, залежно від графіка погашення зобов'язань кредитної спілки перед вкладниками. Тому я вважаю, що ОКС НАКСУ — це саме той банк, про який ми завжди мріяли, в який завжди можна звернутися, отримати кредит під дуже гарні низькі відсотки, вийти з будь-якої фінансової ситуації і навіть отримати певний фінансовий розвиток.

Якщо припустити, що спілки б не мали такого партнера, як ОКС НАКСУ, то вони були б змушені звертатися до приватних інвесторів. Проте жоден такий інвестор не зміг би надати кошти в ті терміни, в які вони необхідні, адже зазвичай ці терміни обмежуються днем–двома. А ОКС НАКСУ забезпечує швидкість і якість отримання грошей спілками.

Голова спостережної ради КС "АР МОУ" Ігор Мустафаєв (м. Одеса):

— ОКС НАКСУ 10 років. Багато це чи мало? Чи потрібна ОКС НАКСУ кредитно-кооперативному рухові? Для нас, кредитної спілки «АР МОУ», дані питання існують лише у вигляді відповідей. Так, потрібна, і не у віці справа, а у значимості, у тій неоціненній підтримці, які надає ОКС НАКСУ всім нам. Ми майже однолітки. І майже з перших днів роботи ОКС НАКСУ ми є її членами. При

всій нестабільності нинішнього буття ОКС НАКСУ є таким собі островом стабільності та надійності.

Я, як голова спостережної ради КС «АР МОУ» — члена ОКС НАКСУ та заступник голови наглядової ради ОКС, чув різні думки з цього приводу. Але моїм глибоким переконанням, заснованим на особистому багаторічному досвіді, є те, що Об'єднана кредитна спілка буде завжди вкрай необхідною кредитно-кооперативному руху. Однак сьогодні наріла потреба «перезавантаження», багато підходів і положень застаріли, вимагають перегляду. ОКС повинна розвиватися і вона буде це робити за нашою безпосередньою участю.

Останні роки засвідчили, що необхідно застосовувати більш тонкі, гнучкі методи роботи. ОКС НАКСУ певною мірою — це модель кооперативного банку. Але мета всієї діяльності, на мій погляд, — не заробляння максимального прибутку для ОКСу, а надання кредитно-кооперативному руху, уособленого у членах ОКС НАКСУ, більшої фінансової стабільності та керованості. Багато проблем, що виникають перед нами, ми успішно вирішуємо за допомогою ОКСу. Я впевнений, що разом ми створимо всі умови для ще ефективнішої роботи з більшою взаємною користю.

Тетяна Липчей, Голова правління КС „Йван“ (м. Хуст. Закарпатська обл.):

— Об'єднана кредитна спілка НАКСУ

для нас — це найкраща фінансова допомога в умовах роботи без ліцензії на здійснення діяльності кредитної спілки по залученню внесків (вкладів) членів кредитної спілки на депозитні рахунки. ОКС дуже швидко і оперативно видає кредит, а це дуже важливо, коли нам, спілкам, у свою чергу, треба задовольнити потреби наших членів.

Анатолій Олійник, Голова правління КС „Благо” (м. Бердянськ, Запорізька обл.):

— Членом ОКС НАКСУ наша кредитна спілка стала одночасно зі вступом до НАКСУ. Ми дуже задоволені співпрацею з ОКС: всі питання вирішуються оперативно, гроші завжди виділяються швидко. Наша кредитна спілка переживала і непрості часи, однак, незважаючи ні на що, ми завжди отримували розуміння та допомогу. Пам'ятаю, одного разу був випадок, коли нам було надано допомогу НАКСУ, якої ми не очікували, і це дозволило своєчасно поліпшити фінансове становище і уникнути можливих негативних наслідків. Тому ми, зі свого боку, намагаємося не підводити колег, платити завжди вчасно і в повному обсязі.

Користуючись нагодою, хочу висловити особливу подяку бухгалтеру Алевтині Спітковской - людині, з якою приємно працювати і яка професійно й оперативно виконує свої функції. Також хочу подякувати Голові правління ОКС НАКСУ Людмилі Кравченко за ділові та людські якості. І бажаю всім подальшого розвитку, підйому і благополучного виходу разом з країною з тієї ситуації, в якій ми всі опинилися останнім часом.

КРЕДИТНА СПІЛКА "ЕДЕЛЬВЕЙС" ВІДСВЯТКУВАЛА 15-РІЧЧЯ

У кінці 1990-х років минулого століття у м. Виноградіві Закарпатської області почала працювати районна кредитна спілка „Едельвейс”. Протягом 15 років своєї діяльності ця установа має бездоганну ділову репутацію та високу якість обслуговування членів. Велика заслуга у цьому належить Голові правління КС „Едельвейс” Василю Поповичу. Ювілейна віха у житті спілки стала гарною нагодою поспілкуватися з Василем Васильовичем про життя КС „Едельвейс”.

— Василю Васильовичу, ваша кредитна спілка веде свою історію з січня 1999 року, спершу як громадська організація. Розкажіть про той період.

— Виноградівську районну кредитну спілку “Едельвейс” було створено на установчих зборах 24 травня 1998 року і зареєстровано в державних органах 20 січня 1999 року. Кредитна спілка створювалася як громадська організація із членів Християнсько-демократичної партії України (ХДПУ), Конгресу Українських націоналістів (КУ-Ну), РУХу і районної організації “Просвіта”.

Перший внесок/вклад на депозитний рахунок і перший кредит у нашій кредитній спілці датуються 1 березня 1999 року. Початкові два роки діяльності для спілки були найважчими. Населення Виноградівщини, налякане всілякими трастами, такими як “МММ”, “Київська Русь МДС” та іншими, практично нікому не довіряло свої заощадження, і тому перших вкладників довелося агітувати індивідуально, переконувати їх у безпечності й надійності зберігання грошей в кредитній спілці. Давалося взнаки і те, що

перші роки діяльності виконавча дирекція (виконавчий директор і головний бухгалтер) працювала на громадських засадах, без заробітної плати.

Спочатку спілка працювала в орендованих приміщеннях, а у травні 2001 року під офіс було придбано трикімнатну квартиру. Згодом ми було викуплено сусідню однокімнатну квартиру, і після проведеної реконструкції ми маємо 4 робочих кабінети, касу, архів, усі зручності тощо. Загальна площа всіх приміщень складає 123 кв. м. Офіс кредитної спілки обладнаний пожежною і охоронною сигналізацією, шістьма камерами відеоспостереження, маємо інтернет, усю необхідну оргтехніку.

— Хто складає основне поле членства та яка робота ведеться для залучення нових членів?

— З моменту перереєстрації в лютому 2004 року в Державній комісії з регулювання ринків фінансових послуг України, Виноградівська районна кредитна спілка “Едельвейс” набула статусу небанківської фінансової установи. Основне поле членства складають громадяни України, які пос-

тійно проживають на території Виноградівського району Закарпатської області. На 1 січня 2014 року членами нашої спілки є 5658 осіб.

Час від часу на сторінках районної газети “Новини Виноградівщини” та обласної газети “Новини Закарпаття” друкуються матеріали з життя нашої спілки.

— Як би Ви охарактеризували динаміку основних показників діяльності Вашої спілки за останній період?

— З самого початку своєї діяльності і до 2009 року показники постійно подвоювалися. Починаючи з четвертого кварталу 2009 року зростання активів припинилося, і вже з перших днів 2010 року ми фіксуємо зменшення розміру кредитного портфеля. Цей процес не зупинився навіть зараз. Для порівняння: якщо в середині 2009 року розмір місячного кредитного портфеля складав 4 млн. грн., то зараз він складає 2,1 млн. грн.

— Поділіться, будь ласка, позитивним досвідом роботи. Які надбання протягом усього періоду роботи по сьогоднішній день вважаєте найважливішими?

— Ще на початку діяльності спілки загальні збори, за пропозицією органів управління і керівництва установи, враховуючи те, що розмір обов'язкового членського внеску становить 30 грн., прийняли рішення не розподіляти доходи на основний пай, а щоквартально поповнювати резервний капітал із чистого прибутку. Зараз резервний ка-

пітал нашої спілки складає 40,9% або в грошовому виразі 1 244 415 грн. А наш власний капітал, без додаткових пайових внесків складає 2 041 435 грн. Всі ці кошти (власний капітал, обов'язкові членські пайові внески, резервний капітал і додатковий капітал) ми розмістили на депозитних рахунках у банках. Це дало нам можливість отримати додаткових доходів за 2012 рік — 202 128 грн., а за 2013 рік — 315 316 грн.

Іншим позитивним досвідом вважаємо те, що, починаючи з 2000 року, ми почали приймати довгострокові депозитні вклади до 5 років. На той час у більшості кредитних спілок місячна процентна ставка складала 5%. Така процентна ставка тоді була і у нашій спілці. Основною умовою затвердженого депозитного договору було те, що процентна ставка не змінювалася протягом всього строку дії депозитної угоди. З одного боку, населення почало більше довіряти нам і вносити депозитні вклади на тривалий період, а з іншого боку, це дало нам можливість щоквартально знижувати процентну ставку на депозитні вклади, довівши її на кінець 2000 року до 2% місячних або 24% річних. Населення почало активно вносити свої заощадження, а ми — щорічно подвоювати депозитний портфель.

— На яких умовах ви сьогодні видаєте кредити і приймаєте вклади?

— Обов'язковою умовою для отримання кредиту є наявність постійного місця роботи. Другою такою умовою для отримання

кредиту є наявність поручителів, з якими ми укладаємо договір поруки. Ми видаємо в основному споживчі кредити під 48% річних. Їх призначення — на лікування, навчання, а членам спілки, в сім'ях яких є інваліди, кредити видаємо під 36 % річних. На превеликий жаль, під впливом економічної кризи, зменшилася кількість платоспроможних позичальників і, як наслідок, зменшилися обсяги кредитування.

Від залучення депозитів, починаючи з жовтня 2012 року, після трьох безпідставних відмов Нацкомфінпослуг у видачі нам ліцензії на залучення внесків (вкладів) членів кредитної спілки на депозитні рахунки, нам довелося відмовитися. Зараз працюємо з додатковими пайовими внесками.

— Як організовано процес перевірки позичальників? Чи є у практиці випадки запобігання шахрайству?

— Наша кредитна спілка займається переважно споживчим кредитуванням. Максимальна сума кредиту, що видається, — 25 000 грн., а мінімальна — 2000 грн. В кращі докризові роки в кредитному портфелі щомісячно „працювало” біля 1000 кредитів, зараз щомісячно обслуговується близько 570 кредитів. Для налагодження належного контролю за сплатою кредитів нами ще на початку діяльності розроблена форма графіку сплати кредитів поденно, яка включає в себе такі дані: ПІБ позичальника, дату вида-

чі кредиту, дату планової сплати відсоткової ставки кредиту, розмір тіла кредиту, суму фактичної сплати кредиту і відсотків, термін дії кредитної угоди. Кредитний інспектор, згідно з графіком сплати, щоденно нагадує телефоном про необхідність сплати. У разі порушення графіку сплати по кредиту боржнику надсилається письмове нагадування.

Були випадки, коли громадяни за підробленими довідкам отримували кредити. За такими справами матеріали були направлені в правоохоронні органи, а частину кредитів було повернуто ще на етапі судового розгляду. Більшість шахраїв отримали умовні терміни покарання від 1 до 3-х років.

— КС “Едельвейс” є членом НАКСУ з 2000 року. Як відбивається на роботі спілки членство у професійному об’єднанні?

— Національна асоціація кредитних спілок України допомагає нашій спілці з усіх питань, з якими ми звертаємося. Нам постійно надається методологічна, юридична підтримка, допомога в розробці внутрішньої документації з урахуванням всіх останніх змін в нормативній базі і в законодавстві.

— Як у вашій спілці відзначають святкові дати? Яке зі святкування запам’яталося найбільше?

— Святкові дати завжди відзначаємо разом з усіма членами органів управління спілки. Але дуже гучних заходів ми не проводимо. Уже стало традицією вітати всіх штатних працівників та членів виборних органів на сторінках районної газети “Новини Виноградівщини”. Найбільше нам запам’яталося святкування 10-ї річниці діяльності спілки.

— Чого ви очікуєте від 2014 року? Які плани хотілося би втілити в життя?

— Хотілося, щоб 2014 рік став роком економічної стабільності і роком фінансового зростання, щоб ми в цьому році істотно збільшили кредитний портфель.

"ГОЛОВНЕ, ЩОБ ЛЮДИ БУЛИ ЗАДОВОЛЕНІ СПІВПРАЦЕЮ З НАМИ"

Наприкінці лютого колектив та членство кредитної спілки „Йван” з м. Хуст Закарпатської області відзначили 15-річний ювілей цієї установи. „Бюлетень кредитних спілок України” приєднується до привітань і пропонує вашій увазі інтерв'ю з Головою правління КС „Йван” Тетяною ЛИПЧЕЙ.

— Пані Тетяно, кожна кредитна спілка має свою унікальну історію заснування. Якою була ваша?

— Одним із натхненників та організаторів кредитної спілки був Йван Сарвадій, який народився на Хустщині та в повоєнні роки емігрував у США. Йван Сарвадій свого часу був активним учасником кредитної спілки “Самопоміч”, створеною українськими емігрантами в м. Чикаго. Саме на його честь кредитну спілку і названо “Йван”.

Установчі збори відбулися 5 жовтня 1998 року. У присутності 54 осіб було прийняте рішення про заснування кредитної спілки “Іван”, головою правління якої було обрано Мирона Юрійовича Сарвадія. Також було обрано та затверджено органи управління — кредитний і наглядовий комітети — та зат-

верджено перший Статут. Трохи згодом, у березні 2003 року кредитну спілку „Іван” перейменовано на КС “Йван” із затвердженням відповідних змін до Статуту.

Кредитна спілка розпочала свою діяльність як громадська організація з 3000 грн., однак досить швидко заслужила довіру і повагу серед жителів Хуста і району.

На початку своєї роботи наша кредитна спілка орендувала приміщення, і лише за 4 роки отримала змогу придбати власне приміщення, а трохи згодом розширити його і навіть придбати комп'ютер, що істотно спрощувало робочий процес. Саме з того часу почалася стабільна робота. Сьогодні в нашій кредитній спілці працюють вісім осіб.

— Якими методами ви поширювали інформацію про послуги спілки серед мешканців міста та району? Як люди до цього ставилися?

— Однією з переваг маленького міста як раз те і є, що інформація поширюється самостійно. Головне, щоб люди були задоволені співпрацею з нами. Хоча на початку люди не зовсім довіряли нам, тому що ще не розумі-

ли, що таке кредитна спілка. Але, як і в будь-якій справі, нічого не стається одразу.

— Які види кредитів зараз переважають у кредитному портфелі вашої кредитної спілки і чи змінилося їх призначення останнім часом?

— Загалом не змінилися цілі кредитування, але з'явився цікавий “вид кредитування”: для погашення боргу в банку.

— Які фактори, на Вашу думку, на це впливають?

— Це в основному відбувається з позичальниками двох досить відомих, популярних банків (не буду їх називати). Вважаю, що причина цього криється у непрозорій кредитній політиці цих банків, що ще раз підтверджує, що зі своїми позичальниками треба працювати чесно.

— Чи позначилася на роботі спілки, зокрема, на ставленні до неї населення, негативна інформаційна кампанія з боку ЗМІ?

— Був такий момент. Але колектив нашої кредитної спілки зумів довести, що ми залишилися стабільною фінансовою організаці-

єю, а негативні повідомлення з боку ЗМІ — не що інше як плітки.

— КС „Йван” вже 14-й рік поспіль є членом НАКСУ. Що спонукало до участі у професійному об'єднанні? Які переваги, на Вашу думку, має таке членство?

— Завжди приємно мати однодумців. Крім того, це дуже велика допомога в щоденній роботі кредитної спілки. Та і, як каже народна мудрість, “Гуртом і батька легше бити!” (жарт).

Крім того, 2004 року наша кредитна спілка стала учасником Стабілізаційного фонду НАКСУ, що дає змогу впевненіше працювати та захищає членів спілки від фінансових ризиків. А з 2006 року КС „Йван” є членом Об'єднаної кредитної спілки НАКСУ.

— На чому акцентуватимете зусилля у роботі цього року? Який стратегічний план розвитку має спілка?

— План розвитку кредитної спілки не змінився: надавати фінансову допомогу членам нашої кредитної спілки та залучати ресурси для цього.

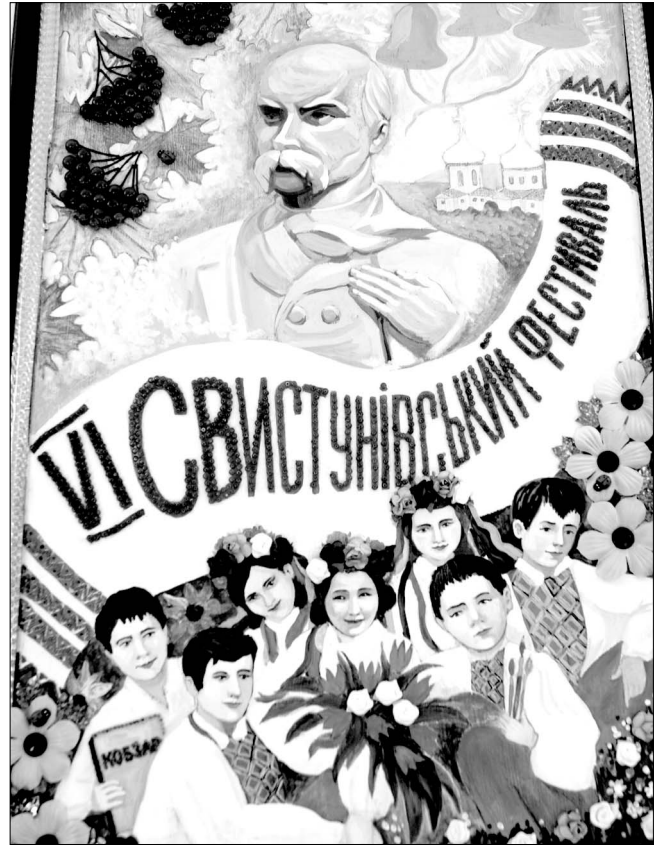

МИ - ДУХОВНО ПОВНОЦІННА НАЦІЯ

Перечитуючи Тарасові твори через два століття після його народження, сьогодні люди сприймають їх по-новому, знаходячи сакраментальний зміст у поемах та віршах. Кожен українець вшановує пам'ять Шевченка: навіть в умовах, коли Україна переживає вкрай складний період своєї історії, у містах і селах від Закарпаття до Луганщини проходять культурні заходи та акції, і це є свідченням духовної повноцінності нації. Ці заходи сьогодні надзвичайно важливі враховуючи те, що нижче мова йтиме про вшанування Кобзаря на Сході України, на Луганщині.

Як уже повідомлялося, цього року — року 200-ліття від Дня народження Великого Кобзаря — щорічний VI відкритий Свистунівський фестиваль поезії Т.Г. Шевченка розширює рамки. Організатори фестивалю розповіли кореспондентові журналу про заходи, що відбулися в рамках фестивалю на момент підготовки поточного номера.

У Сватівському районі Луганської області святкувати ювілей Т. Шевченка взялися ще на початку року. Дітям обласної школи-інтернату було подаровано бібліотечку енциклопедичних книжок та диски видавництва «Просвіта».

4 березня у м. Северодонецьку, у місцевому центрі дитячої та юнацької творчості відбувся 3-й міський творчий конкурс «Поетичні ниви», якому було присвоєно ім'я Т. Г. Шевченка.

7 березня у Сватівській районній школі мистецтв ім. Василя Зінкевича відкрилася виставка-конкурс малюнків «Живе в серцях дитячих і донині Шевченкова Соборна Україна», на якій діти з м. Северодонецька та Сватівського району представили 49 робіт. На святі від українського козацтва глядачам, учасникам дійств, було роздано 80 книжок лікаря, дослідника з Луганська Ігоря Саєнка «Минуле українського козацтва на Луганщині». Просвітяни надали Сватівському краєзнавчому музею 141 репродукцію малюнків Шевченка.

Нагадаємо, 3 травня на березі р. Красної відбудеться рок-фестиваль «Музика для Тараса: «Від Заходу до Сходу сонця».

Наразі триває підготовка до головного дійства – власне поетичного фестивалю та параду вишиванок біля пам'ятнику Тарасу.

Користуючись нагодою, Оргкомітет фестивалю висловлює вдячність благодійникам усіх 5-ти фестивалів: Богдану Гаврилюку (Швейцарія), Українській світовій кооперативній раді (США), Національній асоціації кредитних спілок України (Київ), Домні Даців (Австралія), ряду приватних підприємств Сватівщини.

Генеральними благодійниками фестивалю виступили лідер громадського руху, сватівчанин Сергій Ковальов та громадський і політичний діяч з Луганська Сергій Шакун.

Також Оргкомітет VI відкритого Свистунівського фестивалю поезії ім. Т.Г. Шевченка висловлює щиру подяку за фінансову підтримку: НАКСУ (м. Київ, Президент Петро Козинець), КС „Юрт” (АР Крим, Голова правління Е. Махсудов), КС „Святий Мартин” (м. Мукачево Закарпатської обл., Голова правління Ю.Тягур), КС „Нарцис” (м. Хуст Закарпатської обл., Голова правління О. Ряска), Свято-Покровській Парафії

УАПЦ (отець Дмитрій Романків, м. Сватове Луганської обл.), КС „Схід” (м. Донецьк, Голова правління М. Тищенко), КС „Народна скарбниця” (м. Борщів Тернопільської обл., Голова правління З. Ковбель), КС „Карат” (м. Куп'янськ Харківської обл., Голова правління Т. Хлопоніна), КС „Наша справа” (м. Куп'янськ Харківської обл., Голова правління Т. Головаш), КС „Взаємопоміч” (м. Червоноград Львівської обл., Голова правління В. Семич), КС „Прикарпаття” (м. Коломия Івано-Франківської обл., Голова правління В. Довганюк), „Снятинській кредитній спілці” (м. Снятин Івано-Франківської обл., Голова правління І. Лукавецька), КС „Українська народна каса „Сватова-Лучка” (м. Сватове Луганської обл., С. Пустовий), КС „Компаньйон” (м. Луганськ, Голова правління О. Капельюх), КС „Благодійниця” (с. Шульгинка Луганська обл., Голова правління О. Єрещенко) КС профспілок МВС України (м. Київ, Голова правління П. Васюк).

Незважаючи на той складний стан, у якому сьогодні опинилася Україна, кооператори пам'ятають про духовність. Зі свого боку, Оргкомітет VI відкритого Свистунівського фестивалю поезії ім. Т.Г. Шевченка забезпечить проведення усіх запланованих у рамках фестивалю святкових заходів, починаючи з 9 березня до 24 травня 2014 року.

**Голова Оргкомітету фестивалю
Євген Дзюба**

СТЯГНЕННЯ ЗАБОРГОВАНОСТІ ЗА СПОЖИВЧИМ КРЕДИТОМ ПІСЛЯ СПЛИВУ ПОЗОВНОЇ ДАВНОСТІ

Цивільний кодекс України не передбачає заборони пред'явлення окремих вимог у зв'язку з пропущенням позовної давності. Пункт 7 частини 11 статті 11 Закону України «Про захист прав споживачів», яким кредитодавцю забороняється вимагати повернення споживчого кредиту, строк давності якого минув, у системному зв'язку з самою частиною 11 статті 11 зазначеного Закону стосується позасудового порядку повернення споживчого кредиту і спрямований на те, щоб встановити судовий контроль за вирішенням таких вимог кредитодавця з метою захисту прав споживача як слабшої сторони договору споживчого кредиту.

20 листопада 2013 року Судова палата у цивільних справах Верховного Суду України, розглянувши у судовому засіданні справу за позовом кредитної спілки «А» (КС «А») до громадянки М. про стягнення заборгованості за кредитним договором за заявою громадянки М. про перегляд ухвали Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 21 червня 2013 року, встановила наступне.

У жовтні 2012 року КС «А» звернулася до суду з позовом до громадянки М. про стягнення заборгованості за кредитним договором. Вимоги позову мотивовані тим, що між КС «А» та громадянкою М. 15 березня 2006 року було укладено кредитний договір, за умовами якого остання отримала кредит у сумі 1678 грн. із зобов'язанням щомісячного повернення частини кредиту та процентів за користування ним відповідно до графіка платежу. Посилаючись на те, що відповідачка своїх зобов'язань з повернення кредиту не виконала, позивач просив стягнути з громадянки М. 1678 грн. заборгованості за кредитом, 4622 грн. 49 коп. процентів за користування ним, 5796 грн. 08 коп. інфляційних втрат

та 3 % річних у розмірі 806 грн. 14 коп.

Рішенням Феодосійського міського суду Автономної Республіки Крим від 13 грудня 2012 року в позові відмовлено.

Рішенням Апеляційного суду Автономної Республіки Крим від 20 лютого 2013 року, залишеним без змін ухвалою Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 21 червня 2013 року, рішення суду першої інстанції скасовано та ухвалено нове рішення, яким позов задоволено.

У заяві про перегляд Верховним Судом України судового рішення суду касаційної інстанції громадянка М. просить скасувати судові рішення касаційного суду й ухвалити нове рішення про відмову в позові, посилаючись на неоднакове застосування судом касаційної інстанції ст. 257 ЦК України та п. 7 ч. 11 ст. 11 Закону України «Про захист прав споживачів», що потягло ухвалення різних за змістом судових рішень у подібних правовідносинах. Зокрема, заявниця вказує, що, на відміну від судових рішень в інших подібних справах, касаційний суд у справі щодо неї поновив пропущений кредитодавцем строк позовної давності, хоча кредит вона брала на споживчі потреби і по закінченні строку давності вимагати його повернення законом заборонено.

Заслухавши доповідь судді Верховного Суду України, дослідивши матеріали справи та перевіривши наведені у заяві доводи, Судова палата у цивільних справах Верховного Суду України дійшла висновку, що заява задоволенню не підлягає.

На підставі ст. 360 4 ЦПК України Верховний Суд України скасовує судові рішення у справі, яка переглядається з підстави неоднакового застосування судом (судами) касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріального права, що потягло ухвалення різних за змістом судових рішень у подібних правовідносинах, якщо установить, що воно є незаконним.

Судом встановлено, що 15 березня 2006 року громадянка М. уклала з КС «А» кредитний

договір, за яким отримала кредит у сумі 1678 грн. на придбання мобільного телефону.

Згідно з п. 23 ст. 1 Закону України «Про захист прав споживачів», кошти, які надані кредитодавцем (банком або іншою фінансовою установою) споживачеві на придбання продукції, є споживчим кредитом. Таким чином, громадянка М. отримала споживчий кредит.

За умовами договору споживчого кредиту громадянка М. зобов'язалася повернути кредит та проценти за користування ним щомісячними платежами згідно з обумовленим в договорі графіком. Останній такий платіж вона повинна була здійснити 10 березня 2007 року.

Також судом встановлено, що з позовом до суду про стягнення з громадянки М. сум неповернутого кредиту та процентів за користування ним КС «А» звернулася в жовтні 2012 року.

Ухвалюючи рішення про стягнення з громадянки М. суми неповернутого кредиту та процентів за користування ним, апеляційний суд, з висновками якого погодився суд касаційної інстанції, виходив із доведеності невиконання відповідачкою своїх зобов'язань за кредитним договором та поважності причин пропуску позивачем позовної давності.

Разом з тим, в судових рішеннях від 13 лютого, 3 квітня та 22 травня 2013 року, на які, як на приклади неоднакового застосування судом касаційної інстанції ст. 257 ЦК України та п. 7 ч. 11 ст. 11 Закону України «Про захист прав споживачів», посилається у своїй заяві громадянка М., Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ вказував, що у спорах щодо споживчого кредитування кредитодавцю забороняється вимагати повернення споживчого кредиту, строк давності якого минув. Позовна давність за позовом про повернення споживчого кредиту застосовується судом незалежно від наявності заяви сторони у спорі.

Отже, судом касаційної інстанції допущено неоднакове застосування ст. 257 ЦК України та п. 7 ч. 11 ст. 11 Закону України «Про захист прав споживачів», що потягло ухвалення різних за змістом судових рішень у справах з подібних правовідносин.

Усуваючи розбіжності у застосуванні зазначених норм матеріального права, Верховний Суд України виходить з такого.

Статтею 257 ЦК України встановлено загальну позовну давність тривалістю у три роки.

Згідно з ч. 1 ст. 258 ЦК України, для окремих видів вимог законом може встановлюватися спеціальна позовна давність: скорочена або більш тривала порівняно із загальною позовною давністю.

Сплив позовної давності є підставою для відмови в позові (ч. 4 ст. 267 ЦК України). Якщо суд визнає поважними причини пропуску позовної давності, порушене право підлягає захисту (ч. 5 ст. 267 ЦК України).

ЦК України не передбачає заборони пред'явлення окремих вимог у зв'язку з пропуском позовної давності.

Пункт 7 ч. 11 ст. 11 Закону України «Про захист прав споживачів», яким кредитодавцю забороняється вимагати повернення споживчого кредиту, строк давності якого минув, у системному зв'язку з самою ч. 11 ст. 11 зазначеного Закону стосується позасудового порядку повернення споживчого кредиту і спрямований на те, щоб встановити судовий контроль за вирішенням таких вимог кредитодавця з метою захисту прав споживача як слабшої сторони договору споживчого кредиту.

Таким чином, у справі, рішення в якій переглядається касаційним судом правильно застосовано ст. 257 ЦК України та п. 7 ч. 11 ст. 11 Закону України «Про захист прав споживачів», що, відповідно до ч. 1 ст. 3605 ЦПК України, є підставою для відмови у задоволенні заяви.

Керуючись п. 1 ст. 355, п. 2 ч. 1 ст. 3603, ч. 1 ст. 3605 ЦПК України, Судова палата у цивільних справах Верховного Суду України постановила:

У задоволенні заяви громадянці М. відмовити.

Постанова Верховного Суду України є остаточною і може бути оскаржена тільки на підставі, встановленій п. 2 ч. 1 ст. 355 ЦПК України.

(Постанова Верховного Суду України від 20 листопада 2013 року. Справа №6-12цс13. Головуючий Ярема А.Г. Судді – Патрюк М.В., Григр'єва Л.І., Гуменюк В.І., Лященко Н.П., Охрімчук Л.І., Ромнюк Я.М., Сенін Ю.Л.)

Проект USAID АгроІнвест

ЯК ОТРИМАТИ ЯКІСНИЙ КРЕДИТ НА РОЗВИТОК СВОГО ГОСПОДАРСТВА?**Практичні поради для малих та середніх сільгоспвиробників**

Ви вирішили отримати кредит на розвиток свого господарства. Вам потрібно обрати найвигідніші умови. В цьому матеріалі Ви знайдете відповіді на такі запитання:

- як обрати надійного фінансового партнера та не потрапити в пастку псевдокредиторів;
- як обрати оптимальні умови кредитування (термін, графік платежів, забезпечення) під потреби Вашого господарства;
- як вирахувати реальну вартість кредиту та обрати найвигідніші умови; як визначитися, чи вигідно Вам брати кредит для розвитку свого господарства на запропонованих умовах;
- як правильно виконувати умови кредитного договору, щоб убезпечити себе від можливих проблем.

ЯК ОБРАТИ НАДІЙНОГО ФІНАНСОВОГО ПАРТНЕРА ТА НЕ ПОТРАПИТИ В ПАСТКУ ПСЕВДОКРЕДИТОРІВ?

Кредити на розвиток сільського господарства в Україні надають в основному банки та кредитні спілки. При виборі фінансового партнера необхідно бути особливо уважними, адже останнім часом в Україні стала розповсюдженою діяльність псевдокредиторів.

Псевдокредитори – це шахраї, що видають себе за фінансові установи, обіцяють надати значні суми кредитів без довідки про доходи, поруки та застави. Такі оголошення можна зустріти на кожному кроці. Зазвичай схема їхніх дій проста: вони обіцяють перерахувати гроші, але пропонують позичальнику внести перший платіж наперед, «у рахунок майбутніх платежів» або під іншим приводом. Зробивши цей платіж, а то й декілька платежів, людина чекає на гроші, але їх не отримує. Потім, зазвичай,

з'ясується, що багатосторінковий документ, що їй дали підписати, не є кредитним договором. Цей договір не дає можливості отримати обіцяні гроші, але зобов'язує людину постійно сплачувати платежі і навіть передбачає величезні санкції за порушення їх сплати. Таких випадків, на жаль, уже десятки тисяч по Україні.

Як розпізнати псевдокредитора? Ось 10 ознак, які мають Вас насторожити:

1. гроші Вам пропонують «легко» та «швидко» (велику суму, без застави чи поруки, за лічені хвилини);
2. офіс цієї установи з'явився на цьому місці нещодавно;
3. назва її може нагадувати назву якоїсь відомої фінансової установи, але не повністю збігатися з нею;
4. Вам не дали уважно прочитати договір перед підписанням або він займає настільки великий обсяг дрібним шрифтом, що вивчити його фізично неможливо;
5. назва договору – не «Кредитний договір», а якийсь інший вид договору чи просто «Договір»;
6. Вас попросили негайно зробити платіж у рахунок Ваших «майбутніх платежів» або під іншим приводом;
7. Вас попередили, що гроші Ви отримаєте в кінці... (тижня, місяця, кварталу, року) або «після розподілу коштів»;
8. договір передбачає занадто великі санкції за прострочення платежів;
9. співробітник установи «не має компетенції» відповідати на якісь Ваші питання або зовсім не цікавиться особливостями Вашого сільськогосподарського господарювання;
10. біля офісу або в офісі Ви зустрілися з незадоволеними клієнтами або персонал установи явно від когось ховається.

Якщо Ви виявили хоча б кілька з ознак псевдокредитора – не ризикуйте! Звертайтеся тільки у відомі банки та кредитні спілки!

ЯК ОБРАТИ ОПТИМАЛЬНІ УМОВИ КРЕДИТУВАННЯ (ТЕРМІН, ГРАФІК ПЛАТЕЖІВ, ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ) ПІД ПОТРЕБИ ВАШОГО ГОСПОДАРСТВА?

Перш за все визначте для себе, на яких умовах Ви хочете отримати кредит для розвитку Вашого господарства. Ось 10 запитань, на які варто дати собі відповіді (це допоможе Вам конкретизувати Ваші потреби у кредиті):

1. Яку суму кредиту Ви хочете отримати?
2. На який термін потрібен кредит?
3. Який кредит Вам потрібен: інвестиційний кредит (придбання техніки, нерухомості), на поповнення обігових коштів чи споживчий кредит?
4. Вам потрібен одноразовий кредит чи кредитна лінія?
5. Що Ви можете запропонувати у заставу?
6. Чи маєте Ви знайомих чи родичів, які могли би стати Вашими поручителями?
7. Як Вам зручно буде повертати – з нарахуванням відсотків на залишок суми, рівними платежами (ануїтет) чи Вам потрібен індивідуальний графік сплати кредиту?
8. Чи може так статися, що Ви повернете кредит завчасно? Відповідно, чи має бути така можливість передбачена в договорі?
9. Чи може так статися, що Ви через якісь причини не зможете повернути кредит вчасно? Чи має передбачатися можливість реструктурувати чи відтермінувати повернення кредиту?
10. І головне – яку суму Ви можете повертати щомісячно в рахунок погашення кредиту? Відповідь на це питання базуйте на прогнозі доходів та витрат Вашого господарства в наступних періодах.

Порада: маючи письмові відповіді на всі ці запитання, Ви зможете чітко сформулювати власні потреби у кредитуванні. Крім того, Ви не забудете з'ясувати всі необхідні нюанси щодо умов кредитування у кредитного інспектора відповідної фінансової установи і зможете ці умови порівняти.

ЯК ВИРАХУВАТИ РЕАЛЬНУ ВАРТІСТЬ КРЕДИТУ ТА ОБРАТИ НАЙВИГІДНІШІ УМОВИ?

Відповівши на запитання з попереднього пункту, Ви задали параметри кредиту, якого потребуєте на розвиток Вашого господарства. Тепер залишилося обрати найвигіднішу пропозицію, яка відповідатиме саме Вашим потребам.

Номінальна відсоткова ставка, яку Вам називають, здебільшого є нічим іншим, як рекламним трюком. Щоб взяти реальну ціну, необхідно визначити сукупну вартість кредиту.

Щоб вирахувати сукупну вартість кредиту, Вам необхідно зробити 3 кроки:

1. Обчисліть суму загальної переоплати за Вашим кредитом. Зазвичай її можна знайти в договорі або вирахувати з графіку платежів. Попросіть кредитного інспектора показати або обчислити її для Вас. Запишіть цю суму ось так:

«Переплата = ...»

2. Запитайте кредитного інспектора, чи потрібно сплачувати одноразову та/чи щомісячні комісії за цим кредитом. Запишіть це так:

«Одноразова комісія = ...»,

«Сума щомісячних комісій = розмір щомісячної комісії Ч кількість місяців кредитування = ...»

3. Додайте до розміру переоплати розмір одноразової комісії та суму щомісячних комісій, і Ви отримаєте розмір сукупного платежу на користь кредитної установи. Запишіть це так:

«Сукупний платіж за кредитом на користь кредитної установи = ...»

Порада: ці суми сукупного платежу на користь кредитної установи варто обчислити і потім порівняти в кількох фінансових установах та обрати, де найдешевше.

Але це ще не все. На цьому можна закінчити, лише якщо Ви берете кредит під поруку або забезпечення неустойкою. Якщо ж Ви пропонуєте майно у заставу (авто, техніку або нерухомість), обчисліть додаткові витрати:

- вартість оцінки майна;
- вартість страхування предмета застави та/або Вашого життя;
- вартість послуг нотаріуса;

тощо.

Додавши суму цих витрат до сукупних платежів на користь фінансової установи, Ви отримуєте сукупну вартість кредиту:

«Сукупна вартість кредиту = ...»

Обов'язково поставте всі необхідні питання кредитному інспекторові та обчисліть всі належні суми, до копійки! Ви маєте розуміти реальну вартість кредиту для свого господарства!

ЯК ВИЗНАЧИТИСЯ, ЧИ ВИГІДНО ВАМ БРАТИ КРЕДИТ ДЛЯ РОЗВИТКУ СВОГО ГОСПОДАРСТВА НА ЗАПРОПОНОВАНИХ УМОВАХ?

Після того, як Ви визначили сукупну вартість кредиту та Ваш щомісячний платіж, ще раз перевірте себе – чи варто Вам брати кредит, чи буде він корисним Вашому господарству?

Коли Ви шукаєте кредит на розвиток свого господарства, поставте собі такі питання:

– Чи перекриє очікуваний дохід вартість кредиту?

– Чи зможете Ви дотримуватися графіка платежів? Чи матимете Ви достатню суму коштів на місяць, щоб погашати кредит?

– Чи маєте Ви фінансову «подушку безпеки» на випадок, якщо щось піде не так і Ви не матимете очікуваних ресурсів для оплати кредиту?

Щоб мати відповіді на ці запитання, ведіть чіткий облік руху грошових коштів Вашого господарства, сімейний бюджет чи «Блокнот фермера», щоб знати свої фінансові потоки. Це дозволить Вам визначити, який розмір платежу за кредитом Ви можете собі дозволити на місяць.

Якщо Ви відповіли «так» на всі ці запитання, кредит стане ефективним помічником у розвитку Вашого господарства. Якщо «ні» хоча б на одне з них, — ще раз уважно зважте всі «за» та «проти» перед тим, як взяти на себе фінансові зобов'язання.

Навіть виплачуючи кредит, відкладайте не менше 10% свого щомісячного доходу для створення фінансової «подушки безпеки».

ЯК ПРАВИЛЬНО ВИКОНУВАТИ УМОВИ КРЕДИТНОГО ДОГОВОРУ, ЩОБ УБЕЗПЕЧИТИ СЕБЕ ВІД МОЖЛИВИХ ПРОБЛЕМ?

Якщо Вас влаштували всі умови, і Ви готові підписати кредитний договір, ось 10 порад, як правильно підписувати та виконувати умови кредитного договору:

1. Уважно прочитайте кредитний договір та інші супутні договори (застави, поруки тощо), зверніть увагу на його основні пункти. Не покладайтесь лише на слова кредитного інспектора, яким би переконливим чи компетентним він не здавався!

2. Візьміть собі другий екземпляр «Кредитного договору», договорів застави, поруки тощо.

3. Візьміть візитівку кредитного інспектора, домовтеся, що будете звертатися до нього по поради у разі необхідності.

4. Зробіть копію договору та запам'ятайте, де вона лежить, на випадок втрати оригіналу.

5. Занотуйте собі чіткий графік платежів та розробіть систему нагадувань про черговий платіж. Остерігайтеся прострочення виплат навіть на день!

6. Контролюйте залишок основної суми кредиту, уникайте виникнення будь-якої простроченої заборгованості.

7. Зберігайте всі квитанції про сплати!

8. Після закриття кредиту обов'язково візьміть довідку про те, що кредит закритий, все виплачено, і фінансова установа не має до Вас претензій.

9. Сформууйте папку, куди покладіть договір, усі квитанції та довідку про закриття кредиту і зберігайте її не менше 3 років.

10. Виведіть з реєстру обтяжень Вашу власність, якщо Ви надавали її у заставу.

Дотримуючись цих порад, Ви зможете обрати вигідні умови кредитування Вашого господарства та співпрацювати з надійними фінансовими установами на партнерських засадах.

Підготовка цієї публікації стала можливою завдяки підтримці американського народу, наданій через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) у рамках Проєкту «АгроІнвест в Україні»

НОВА РЕФОРМА ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ ЗАХИСТУ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ

01 січня 2014 року набув чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення системи захисту персональних даних» від 03.07.13 р. № 383-VII (далі – Закон №383-VII), яким було внесено кардинальні зміни до Закону України «Про захист персональних даних» (далі – Закон) від 01.06.10 р. №2297-VI та Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Перехід повноважень щодо контролю за додержанням законодавства про захист персональних даних

Відтепер замість Державної служби України з питань захисту персональних даних контроль за додержанням законодавства про захист персональних даних здійснюється **Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини у сфері захисту персональних даних** (далі – Омбудсмен).

Кардинальних змін зазнала стаття 23 Закону, відповідно до якої Омбудсмен наділяється великим колом повноважень у сфері захисту персональних даних, серед яких, зокрема:

– отримувати пропозиції, скарги та інші звернення фізичних і юридичних осіб з питань захисту персональних даних та приймати рішення за результатами їх розгляду;

– проводити на підставі звернень або за власною ініціативою виїзні та безвиїзні, планові, позапланові перевірки володільців або розпорядників персональних даних в порядку, визначеному Уповноваженим, із забезпеченням відповідно до закону доступу до приміщень, де здійснюється обробка персональних даних;

– отримувати на свою вимогу та мати

доступ до будь-якої інформації (документів) володільців або розпорядників персональних даних, які необхідні для здійснення контролю за забезпеченням захисту персональних даних, у тому числі доступ до персональних даних, відповідних баз даних чи картотек, інформації з обмеженим доступом;

– за підсумками перевірки, розгляду звернення видавати обов'язкові для виконання вимоги (приписи) про запобігання або усунення порушень законодавства про захист персональних даних, у тому числі щодо зміни, видалення або знищення персональних даних, забезпечення доступу до них, надання чи заборони їх надання третій особі, зупинення або припинення обробки персональних даних;

– складати протоколи про притягнення до адміністративної відповідальності та направляти їх до суду у випадках, передбачених законом;

– надавати рекомендації щодо практичного застосування законодавства про захист персональних даних.

Разом з тим, варто зауважити, що Державна служба України з питань захисту персональних даних наразі не ліквідована. Указ Президента України «Про Положення про Державну службу України з питань захисту персональних даних» залишається чинним.

Оновлення термінології

Змінилися визначення термінів «володільць персональних даних», «суб'єкт персональних даних» та «третя особа».

Так, **володільцем персональних даних** вважають фізичну або юридичну особу, яка визначає мету обробки персональних даних, якщо інше не визначено законом.

Суб'єктом персональних даних є фізична

особа, персональні дані якої обробляються. А ось **третя особа** — це будь-яка особа, окрім суб'єкта персональних даних, володільця чи розпорядника персональних даних та Омбудсмена, якій володільець чи розпорядник персональних даних передасть такі дані. Крім того, із Закону зникло визначення терміну «згода суб'єкта персональних даних», хоча процедуру отримання такої згоди збережено.

Скасування реєстрації баз персональних даних

В новій редакції Закону процедура реєстрації баз персональних даних замінена на повідомлення про обробку персональних даних.

Згідно з чинною на сьогодні статтею 9 Закону **володільці персональних даних зобов'язані повідомляти Омбудсмена про обробку персональних даних, що становить особливий ризик для прав і свобод суб'єктів персональних даних, упродовж тридцяти робочих днів з дня початку такої обробки.** Окрім того, **володільець персональних даних зобов'язаний інформувати Омбудсмена про кожну зміну відомостей, які підлягають повідомленню, упродовж десяти робочих днів з дня настання такої зміни.** Інформація, яка буде повідомлена Омбудсмену, підлягає оприлюдненню на офіційному веб-сайті Омбудсмена.

Для володільців персональних даних, які на момент набрання чинності Законом здійснюють обробку персональних даних, що підлягає повідомленню, прикінцевими та перехідними положеннями Закону №383-VII встановлено строк для подання відповідного повідомлення Омбудсмену упродовж шести місяців з дня набрання чинності Законом, тобто до 30.06.2014 року.

Види обробки персональних даних, що становить особливий ризик для прав і свобод суб'єктів персональних даних, категорії суб'єктів, на які поширюється вимога щодо повідомлення, а також форма і порядок відповідного повідомлення визначені у

Порядку повідомлення Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини про обробку персональних даних, яка становить особливий ризик для прав і свобод суб'єктів персональних даних, про структурний підрозділ або відповідальну особу, що організовує роботу, пов'язану із захистом персональних даних при їх обробці, а також оприлюднення вказаної інформації (далі — Порядок повідомлення), затвердженому наказом №1/02-14 Омбудсмена від 08 січня 2014 року та оприлюдненому разом із роз'ясненнями до нього 10 січня 2014 року на офіційному веб-сайті Омбудсмена.

Відповідно до даного Порядку повідомлення, **володільці персональних даних, які здійснюють обробку персональних даних, що становлять особливий ризик для прав і свобод суб'єктів персональних даних, не повідомляють Омбудсмена, якщо:**

1) єдиною метою обробки є ведення реєстру для надання інформації населенню, який відкритий для населення в цілому;

2) обробка здійснюється громадськими об'єднаннями, політичними партіями та/або організаціями, професійними спілками, об'єднаннями роботодавців, релігійними організаціями, громадськими організаціями світоглядної спрямованості за умови, що обробка стосується виключно персональних даних членів цих об'єднань та не передається без їхньої згоди;

3) обробка необхідна для реалізації прав та виконання обов'язків володільця персональних даних у сфері трудових правовідносин відповідно до закону.

Володільці персональних даних, які здійснюють будь-які види обробки персональних даних, що становлять особливий ризик для прав і свобод суб'єктів персональних даних, крім вищезазначених виключень, належать до категорії суб'єктів, на яких поширюється вимога щодо повідомлення Омбудсмена.

Для повідомлення Омбудсмена Порядком повідомлення передбачені чотири форми:

— заява про обробку персональних даних, яка становить особливий ризик для

прав і свобод суб'єктів персональних даних;

— заява про зміну відомостей щодо обробки персональних даних, яка становить особливий ризик для прав і свобод суб'єктів персональних даних;

— заява про припинення обробки персональних даних, яка становить особливий ризик для прав і свобод суб'єктів персональних даних;

— заява про структурний підрозділ або відповідальну особу, що організовує роботу, пов'язану із захистом персональних даних при їх обробці.

Відтепер володільці персональних даних, на яких поширюється вимога повідомлення Омбудсмена про обробку, можуть його повідомити у будь-який доступний їм спосіб: надіслати заяву листом на адресу Секретаріату Омбудсмена, факсом, електронною поштою (відсканувавши заяву) або подати особисто через спеціально встановлену скриньку для вхідної кореспонденції, розміщену в приміщенні Секретаріату Омбудсмена.

Зміна переліку «чутливих персональних даних»

Зміни в Законі торкнулися і переліку персональних даних, щодо яких встановлені особливі вимоги до обробки, зокрема, він був доповнений біометричними та генетичними даними.

Порядок повідомлення дає визначення обробки персональних даних, що становить особливий ризик для прав і свобод суб'єктів, та про здійснення якої необхідно повідомляти Омбудсмена. Так, це будь-яка дія або сукупність дій, а саме збирання, реєстрація, накопичення, зберігання, адаптування, зміна, поновлення, використання і поширення (розповсюдження, реалізація, передача), знеособлення, знищення, у тому числі з використанням інформаційних (автоматизованих) систем, яка здійснюється відносно персональних даних про:

— расове, етнічне та національне походження;

— політичні, релігійні або світоглядні переконання;

— **членство в політичних партіях та/або організаціях, професійних спілках, релігійних організаціях чи в громадських організаціях світоглядної спрямованості;**

— стан здоров'я;

— статеве життя;

— біометричні дані;

— генетичні дані;

— **притягнення до адміністративної чи кримінальної відповідальності;**

— застосування щодо особи заходів в рамках досудового розслідування;

— вжиття щодо особи заходів, передбачених Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність»;

— вчинення щодо особи тих чи інших видів насильства;

— місцеперебування та/або шляхи пересування особи.

Оновлення вимог щодо обробки персональних даних

Новою редакцією Закону передбачено збільшення строку, протягом якого **володільць персональних даних має повідомити суб'єктів персональних даних про збір їх персональних даних, якщо такий збір відбувається з інших, ніж самі суб'єкти, джерел. Цей строк становитиме тридцять робочих днів замість десяти.**

Суб'єкт персональних даних тепер матиме право знати не лише місцезнаходження своїх персональних даних, мету їх обробки, місцезнаходження володільця, а й про джерела їх збирання.

Володільці чи розпорядники персональних даних зобов'язані вносити зміни, видаляти чи знищувати персональні дані також за приписом Омбудсмена або уповноважених ним посадових осіб.

Загальні вимоги до обробки та захисту персональних даних суб'єктів персональних даних знайшли своє відображення у **Типовому порядку обробки персональних даних** (далі — Типовий порядок), затверджене

ному Наказом Омбудсмена №1/02-14 від 08 січня 2014 року та оприлюдненому на офіційному веб-сайті Омбудсмена 10 січня 2014 року разом із роз'ясненнями до нього. Даний документ частково дублює положення Закону, але разом з тим, в ньому деталізовані вимоги до захисту персональних даних. Зокрема, визначається перелік організаційних та технічних заходів, які повинні вживати володільці та розпорядники персональних даних.

Організаційні заходи охоплюють:

- визначення порядку доступу до персональних даних працівників володільця/розпорядника;
- визначення порядку ведення обліку операцій, пов'язаних з обробкою персональних даних суб'єкта та доступом до них;
- розробку плану дій на випадок несанкціонованого доступу до персональних даних, пошкодження технічного обладнання, виникнення надзвичайних ситуацій;
- регулярне навчання співробітників, які працюють з персональними даними.

Для працівників, які мають доступ до персональних даних, встановлений обов'язок надання письмового зобов'язання про нерозголошення персональних даних, які їм було довірено або які стали їм відомі у зв'язку з виконанням професійних чи службових або трудових обов'язків.

З метою забезпечення безпеки обробки персональних даних мають вживатися спеціальні технічні заходи захисту, у тому числі щодо виключення несанкціонованого доступу до персональних даних, що обробляються та роботи технічного та програмного комплексу, за допомогою якого здійснюється обробка персональних даних.

Новації здійснення контролю за додержанням законодавства про захист персональних даних

Процедуру здійснення Омбудсменом контролю за додержанням вимог законо-

давства про захист персональних даних шляхом проведення перевірок володільців та/або розпорядників персональних даних, а також оформлення і розгляд результатів перевірок, встановлено **Порядком здійснення Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини контролю за додержанням законодавства про захист персональних даних**, затвердженим вже згадуваним наказом Омбудсмена №1/02-14 від 08 січня 2014 року.

Варто звернути увагу на зміни щодо підстав проведення позапланових перевірок. Раніше позапланова перевірка суб'єкта перевірки здійснювалася за його ініціативою, тепер – за власною ініціативою Омбудсмена.

Також додано нову підставу для проведення позапланових перевірок. Відтепер підставою для позапланової перевірки Омбудсменом є наявність інформації про порушення вимог законодавства про захист персональних даних в повідомленнях, опублікованих в ЗМІ або оприлюднених в мережі Інтернет.

Відповідно до даного Порядку, суб'єкту перевірки вже не буде повідомлятися про перевірку за десять календарних днів до її початку, а сама перевірка буде здійснюватися особисто Омбудсменом чи уповноваженою ним посадовою особою на підставі іменного доручення.

Зміни адміністративної відповідальності у сфері захисту персональних даних

Закон №383-VII відкоригував статті 188³⁹, 188⁴⁰ Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КпАП) щодо адміністративної відповідальності у сфері захисту персональних даних. З 01 січня 2014 року стаття 188³⁹ КпАП набула нової редакції, внаслідок чого змінилися склад правопорушень та санкції:

Адміністративне правопорушення	Санкція за перше протягом року порушення	Санкція при повторному протягом року вчиненні порушення, за яке особу вже було піддано адміністративному стягненню
Неповідомлення або несвоєчасне повідомлення Омбудсмена про обробку персональних даних або про зміну відомостей, які підлягають повідомленню згідно із законом, повідомлення неповних чи недостовірних відомостей	<i>штраф на громадян - від 1700 грн. до 3400 грн.;</i> <i>штраф на посадових осіб та фізичних осіб-підприємців - від 3400 грн. до 6800 грн.</i>	<i>штраф на громадян - від 5100 грн. до 8500 грн.;</i> <i>штраф на посадових осіб та фізичних осіб-підприємців - від 8500 грн. до 34000 грн.</i>
Невиконання законних вимог (приписів) Омбудсмена або визначених ним посадових осіб секретаріату Омбудсмена щодо запобігання або усунення порушень законодавства про захист персональних даних	<i>штраф на громадян - від 3400 грн. до 5100 грн.;</i> <i>штраф на посадових осіб та фізичних осіб-підприємців - від 5100 грн. до 17000 грн.</i>	
Недодержання встановленого законодавством про захист персональних даних порядку захисту персональних даних, що призвело до незаконного доступу до них або порушення прав суб'єкта персональних даних	<i>штраф на громадян - від 1700 грн. до 8500 грн.;</i> <i>штраф на посадових осіб та фізичних осіб-підприємців - від 5100 грн. до 17000 грн.</i>	<i>штраф від 17000 грн. до 34000 грн.</i>

Стаття 188⁴⁰ КпАП зазнала змін лише в диспозитивній частині, в якій один контролюючий орган – Державна служба України з питань захисту персональних даних був замінений на Омбудсмена та його уповноважених представників.

Підсумовуючи правовий аналіз змін, слід звернути увагу на те, що кредитні спілки належать до категорії суб'єктів, на яких поширюється вимога щодо повідомлення Омбудсмена, оскільки ними здійснюється обробка даних, що становить особливий ризик для прав і свобод суб'єктів персональних даних, а саме, щодо:

1) притягнення до адміністративної чи кримінальної відповідальності. (Обробка таких даних розповсюджується на всі кредитні спілки на підставі частини 2 статті 10 Закону України «Про кредитні спілки», п.п. 10.8. п 10 розділу III Положення про внесення інформації про кредитні спілки до Державного реєстру фінансових установ, затвердженого розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг №1099 від 22.06.2004 року, а також статутів кредитних спілок);

2) членства в політичних партіях та/або організаціях, професійних спілках, релігійних організаціях чи в громадських організаціях світоглядної спрямованості. (Обробка цих даних здійснюється кредитними спілками, у яких відповідно до частини 1 статті 6 Закону України «Про кредитні спілки» та Статуту ознака членства визначена як належність до однієї професійної спілки, об'єднання професійних спілок, іншої громадської чи релігійної організації.)

Таким чином, кредитним спілкам необхідно привести у відповідність до чинного законодавства внутрішню документацію по роботі з персональними даними та повідомити Омбудсмена про обробку персональних даних, яка становить особливий ризик для прав і свобод суб'єктів персональних даних до 30 червня 2014 року.

Олена КОМАРОВА,
юрист НАКСУ

ЗВІТУЄМО ЧЛЕНАМ КРЕДИТНОЇ СПІЛКИ

Триває період підготовки та проведення загальних зборів в кредитних спілках, і бухгалтери готують фінансові звіти членам спілок, які є додатком до запрошення на загальні збори. З метою спрощення процесу підготовки матеріалів до Загальних Зборів нагадаємо порядок складання звітності про фінансово-господарську діяльність.

Почнемо з історії питання. Вимога щодо затвердження загальними зборами членів кредитної спілки звітності про фінансово-господарську діяльність за рік міститься у абзаці першому частини другої статті 22 Закону України «Про кредитні спілки». В той же час, вимоги до складу звітності про фінансово-господарську діяльність кредитної спілки за рік мають міститися у Положенні про фінансове управління, яке затверджуються спостережною радою кредитної спілки відповідно до затвердженого розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 11 листопада 2003 р. № 116, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 25 листопада 2003 р. за № 1078/8399 «**Переліку внутрішніх положень та процедур кредитної спілки**». При цьому, вищенаведеним Переліком визначається мінімальний набір даних, які повинні міститися у звітності про фінансово-господарську діяльність кредитної спілки, що представляється загальним зборам членів кредитної спілки для затвердження, а саме інформацію на початок та кінець звітного періоду про:

- розмір активів,
- обсяги кредитування, у тому числі членів кредитної спілки,
- прострочені,
- неповернені,

- безнадійні кредити,
- фактично сформований резерв забезпечення покриття втрат від неповернених позичок,
- інвестиційну діяльність,
- структуру капіталу,
- структуру зобов'язань,
- нерозподілений дохід,
- доходи за окремими статтями фінансового плану,
- витрати за окремими статтями відповідно до кошторису.

Виходячи з наведеного мінімального переліку даних, звітність про фінансово-господарську діяльність кредитної спілки складається фактично з двох частин:

- інформація про окремі балансові статті на початок та кінець звітного періоду;
- звіт про виконання фінансового плану (бюджету) та кошторису кредитної спілки.

Звітність про фінансово-господарську діяльність кредитної спілки повинна корелюватися зі звітними даними, що подаються до Нацкомфінпослуг, при цьому бути зрозумілою членам кредитної спілки та не перевантаженою великою кількістю цифр. В той же час, будь-який член кредитної спілки повинен мати можливість порівняти дані отриманого ним звіту з підтвердженими аудиторським висновком, звітними даними про діяльність кредитної спілки станом на 31 грудня звітного року.

Таким чином, для заповнення основних балансових статей фінансового звіту необхідно користуватися звітними даними кредитної спілки, що подаються до Нацкомфінпослуг станом на 31 грудня звітного року. При цьому, доцільно заповнювати такі звіти у гривнях з копійками — так само, як заповнюються звітні дані.

Наведемо зразок заповнення основних балансових показників фінансового звіту, використовуючи звітні дані. У наведеному зразку вираз «дод.3 р.160 гр.3» означає, що для заповнення цієї позиції необхідно взяти дані з графи 3 рядку 160 додатку 3 «Звітні дані про склад активів та пасивів» до

«Порядку складання та подання звітності кредитними спілками та об'єднаними кредитними спілками до Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг» затвердженого розпорядженням Держфінпослуг від 25 грудня 2003 року № 177.

	Початок року	Кінець року	Зміни за рік, %
Активи, разом	дод.3 р.160 гр.3	дод.3 р.160 гр.4	(дод.3 р.160 гр.4 - дод.3 р.160 гр.3) дод.3 р.160 гр.3
Кредитний портфель	дод.3 р.010 гр.3 + дод.3 р.030 гр.3 + дод.3 р.110 гр.3	дод.3 р.010 гр.4 + дод.3 р.030 гр.4 + дод.3 р.110 гр.4	(дод.3 р.010 гр.4 + дод.3 р.030 гр.4 + дод.3 р.110 гр.4 - дод.3 р.010 гр.3 - дод.3 р.110 гр.4 + дод.3 р.030 гр.3) дод.3 р.010 гр.3 + дод.3 р.030 гр.3 + дод.3 р.110 гр.3
в тому числі членам КС	дод.3 р.010 гр.3 + дод.3 р.110 гр.3	дод.3 р.010 гр.4 + дод.3 р.110 гр.4	(дод.3 р.010 гр.4 + дод.3 р.110 гр.4 - дод.3 р.010 гр.3 - дод.3 р.110 гр.3) дод.3 р.010 гр.3+дод.3 р.110 гр.3
Кредити з порушенням режиму сплати, в тому числі:	дод.3 р.020 гр.3 + дод.3 р.040 гр.3 + дод.3 р.110 гр.3	дод.3 р.020 гр.4 + дод.3 р.040 гр.4 + дод.3 р.110 гр.4	(дод.3 р.020 гр.4 + дод.3 р.040 гр.4 + дод.3 р.110 гр.4 - дод.3 р.020 гр.3 - дод.3 р.040 гр.3 - дод.3 р.110 гр.3) дод.3 р.020 гр.3 + дод.3 р.040 гр.3 + дод.3 р.110 гр.3
Прострочені кредити	дод.3 р.020 гр.3 + дод.3 р.040 гр.3 - дод.5 з річного звіту за попередній рік р.020 гр.6	дод.3 р.020 гр.4 + дод.3 р.040 гр.4 - дод.5 р.020 гр.6	(дод.3 р.020 гр.4 + дод.3 р.040 гр.4 - дод.5 р.020 гр.6 - дод.3 р.020 гр.3 - дод.3 р.040 гр.3 + дод.5 з річного звіту за попередній рік р.020 гр.6) дод.3 р.020 гр.3 + дод.3 р.040 гр.3 - дод.5 з річного звіту за попередній рік р.020 гр.6
Неповернені кредити	дод.5 з річного звіту за попередній рік р.020 гр.6	дод.5 р.020 гр.6	(дод.5 р.020 гр.6 - дод.5 з річного звіту за попередній рік р.020 гр.6) дод.5 з річного звіту за попередній рік р.020 гр.6
Безнадійні кредити	дод.3 р.110 гр.3	дод.3 р.110 гр.4	(дод.3 р.110 гр.4 - дод.3 р.110 гр.3) дод.3 р.110 гр.3
Сума фактично сформованого резерву забезпечення покриття втрат від неповернених кредитів	дод.3. р.021 гр.3 + дод.3 р.041 гр.3 + дод.3 р.120 гр.3	дод.3 р.021 гр.4 + дод.3 р.041 гр.4 + дод.3 р.120 гр.4	(дод.3. р.021 гр.4 + дод.3 р.041 гр.4 + дод.3 р.120 гр.4 - дод.3 р.021 гр.3 - дод.3 р.041 гр.3 - дод.3 р.120 гр.3) дод.3. р.021 гр.3 + дод.3 р.041 гр.3 + дод.3 р.120 гр.3
Фінансові інвестиції, в тому числі:	дод.3 р.050 гр.3	дод.3 р.050 гр.4	(дод.3 р.050 гр.4 - дод.3 р.050 гр.3) дод.3 р.050 гр.3
Грошові кошти на депозитних рахунках в банках	дод.2 р.061 гр.3	дод.2 р.061 гр.6	(дод.2 р.061 гр.6 - дод.2 р.061 гр.3) дод.2 р.061 гр.3
Внески (вклади) на депозитні рахунки в об'єднаній кредитній спілці	дод.2 р.062 гр.3	дод.2 р.062 гр.6	(дод.2 р.062 гр.6 - дод.2 р.062 гр.3) дод.2 р.062 гр.3
Внески до капіталу кооперативного банку	дод.2 р.063 гр.3	дод.2 р.063 гр.6	(дод.2 р.063 гр.6 - дод.2 р.063 гр.3) дод.2 р.063 гр.3

	Початок року	Кінець року	Зміни за рік, %
Внески до капіталу об'єднаної кредитної спілки	дод.2 р.064 гр.3	дод.2 р.064 гр.6	(дод.2 р.064 гр.6 - дод.2 р.064 гр.3) дод.2 р.064 гр.3
Державні цінні папери	дод.2 р.065 гр.3	дод.2 р.065 гр.6	(дод.2 р.065 гр.6 - дод.2 р.065 гр.3) дод.2 р.065 гр.3
Внески до капіталу бюро кредитних історій	дод.2 р.066 гр.3	дод.2 р.066 гр.6	(дод.2 р.066 гр.6 - дод.2 р.066 гр.3) дод.2 р.066 гр.3
Капітал КС, в тому числі:	дод.3 р.310 гр.3	дод.3 р.310 гр.4	(дод.3 р.310 гр.4 - дод.3 р.310 гр.3) дод.3 р.310 гр.3
Пайовий капітал	дод.3 р.270 гр.3	дод.3 р.270 гр.4	(дод.3 р.270 гр.4 - дод.3 р.270 гр.3) дод.3 р.270 гр.3
Резервний капітал	дод.3 р.280 гр.3	дод.3 р.280 гр.4	(дод.3 р.280 гр.4 - дод.3 р.280 гр.3) дод.3 р.280 гр.3
Додатковий капітал	дод.3 р.290 гр.3	дод.3 р.290 гр.4	(дод.3 р.290 гр.4 - дод.3 р.290 гр.3) дод.3 р.290 гр.3
Нерозподілений дохід (непокритий збиток)	дод.3 р.300 гр.3	дод.3 р.300 гр.4	(дод.3 р.300 гр.4 - дод.3 р.300 гр.3) дод.3 р.300 гр.3
Зобов'язання КС, в тому числі:	дод.3 р.260 гр.3	дод.3 р.260 гр.4	(дод.3 р.260 гр.4 - дод.3 р.260 гр.3) дод.3 р.260 гр.3
Вклади членів на депозитні рахунки	дод.3 р.170 гр.3	дод.3 р.170 гр.4	(дод.3 р.170 гр.4 - дод.3 р.170 гр.3) дод.3 р.170 гр.3
Інші платні зобов'язання	дод.3 р.180 гр.3	дод.3 р.180 гр.4	(дод.3 р.180 гр.4 - дод.3 р.180 гр.3) дод.3 р.180 гр.3
Неплатні зобов'язання	дод.3 р.250 гр.3	дод.3 р.250 гр.4	(дод.3 р.250 гр.4 - дод.3 р.250 гр.3) дод.3 р.250 гр.3

Найбільших помилок під час заповнення цього звіту кредитні спілки припускаються при внесенні даних про проблемні кредити. Необхідно пам'ятати, що у звіті окремо виділяється інформація про:

- **прострочені** – порушення режиму сплати від одного до дванадцяти місяців;
- **неповернені** – порушення режиму сплати понад 12 місяців;
- **безнадійні кредити** – кредити, визнані безнадійними за рішенням кредитного комітету у зв'язку з неможливістю стягнення тощо.

При цьому, існує певна невизначеність щодо порядку відображення проблемних кредитів, виданих кредитним спілкам. На даному етапі можна рекомендувати залишати їх у складі прострочених кредитів, а у випадку кваліфікування їх як безнадійні – списувати за рахунок сформованого резерву.

Під час заповнення цього звіту найбільше питань виникає при розрахунку річних змін основних балансових показників в процентах. В наведеному зразку заповнення звіту представлені формули для розрахунку таких змін. При цьому, необхідно звернути увагу на наступні моменти:

- в графі «зміни за рік, %» проставляється 0%, якщо показник лишився незмінним про-

тягом року або якщо на початок та на кінець року значення показника дорівнювало 0;

- в графі «зміни за рік, %» проставляється 100%, якщо на початок року значення показника дорівнювало 0, а на кінець року цей показник мав будь-яке позитивне значення;

- в графі «зміни за рік, %» проставляється – 100%, якщо на початок року сума нерозподіленого доходу дорівнювала 0, а за результатами звітного року діяльність кредитної спілки виявилася збитковою;

- якщо за результатами звітного року наявний на початок року збиток було перекрито повністю або частково, в графі зміни за рік проставляється позитивне значення таких змін.

Для відображення доходів за окремими статтями фінансового плану (бюджету) та витрат за окремими статтями кошторису необхідно, окрім затвердженого рішенням спостережної ради фінансового плану (кошторису) на звітний рік, використовувати інформацію, що міститься у додатку 4 звітних даних станом на 31 грудня звітного року. Зрозуміло, що як статті доходів, так і статті витрат повинні відповідати статтям фінансового плану (кошторису). У наведеному прикладі статті бюджету максимально наближені до рядків додатку 4 звітних даних.

Такий підхід забезпечує полегшення звіряння звітності про фінансово-господарську діяльність кредитної спілки за рік, що подається членам спілки, з підтвердженими аудиторським висновком звітними даними про діяльність кредитної спілки станом на 31 грудня звітного року.

Кожна кредитна спілка має право на власний розсуд деталізувати статті доходів та витрат в залежності від специфіки своєї діяльності. Наприклад, кредитна спілка, яка не працює і не планує працювати з внесками (вкладами) на депозитні рахунки членів спілки і, в той же час, активно використовує кредити об'єднаної кредитної спілки, може відповідним чином змінити структуру витрат. Головне, щоб при такому підході була забезпечена відповідність загальної суми доходів та витрат даним, підтвердженим аудиторським висновком.

Доходна частина:	
Проценти за кредитами	дод.4 р.010 гр.3 + дод.4 р.020 гр.3
Проценти від фінансових інвестицій	дод.4 р.030 гр.3 + дод.4 р.040 гр.3 + дод.4 р.050 гр.3 + дод.4 р.060 гр.3 + дод.4 р.070 гр.3
Інші доходи	дод.4 р.080 гр.3 + дод.4 р.100 гр.3 + дод.4 р.110 гр.3
Доходи разом	дод.4 р.120 гр.3
Витратна частина (кошторис):	
Нараховані проценти за внесками (вкладами) на депозитні рахунки членів КС	дод.4 р.130 гр.3
Нараховані проценти за зобов'язаннями перед юридичними особами	дод.4 р.140 гр.3 + дод.4 р.150 гр.3 + дод.4 р.160 гр.3 + дод.4 р.170 гр.3
Витрати, пов'язані із залученням коштів	дод.4 р.180 гр.3
Витрати на страхування кредитів та внесків (вкладів), членів КС на депозитних рахунках	дод.4 р.190 гр.3
Витрати на нарахування заробітної плати та обов'язкових платежів	дод.4 р.200 гр.3
Інші операційні витрати, у тому числі	дод.4 р.210 гр.3
на благодійну діяльність	дод.4 р.211 гр.3
Витрати на формування спільних фінансових фондів асоціацій	дод.4 р.220 гр.3
Податок на прибуток нарахований	дод.4 р.230 гр.3
Інші витрати	дод.4 р.240 гр.3
Загальна сума операційних витрат	дод.4 р.250 гр.3
Витрати на формування Резерву Забезпечення Покриття Втрат від неповернених позичок	дод.4 р.260 гр.3
Витрати на списання несплачених процентів за кредитами	дод.4 р.270 гр.3

Усього витрат	дод.4 р.280 гр.3
Фінансовий результат	дод.4 р.290 гр.3
Розподіл доходу за рішенням спостережної ради, у тому числі:	дод.4 р.300 гр.3 + дод.4 р.310 гр.3
На формування резервного капіталу	дод.4 р.300 гр.3
на розподіл доходу на додаткові пайові внески	дод.4 р.310 гр.3
Нерозподілений дохід (непокритий збиток)	дод.4 р.320 гр.3

Підсумовуючи наведене вище, необхідно наголосити на наступному: обрана кредитною спілкою форма звіту, відповідно до розпорядження Держфінпослуг № 116, повинна **бути складовою «Положення про фінансове управління»**. Отже, зміна форми звіту потребує внесення змін до «Положення про фінансове управління» з обов'язковим наданням інформації про такі зміни до Нацкомфінпослуг, відповідно до пункту 12 розділу III «Положення про внесення інформації про кредитні спілки до Державного реєстру фінансових установ», затвердженого розпорядженням Держфінпослуг від 22 червня 2004 року № 1099, **«протягом п'ятнадцяти робочих днів після виникнення змін»**. Якщо інформація про зміну Положення про фінансове управління буде не подана (несвоєчасно подана) до Нацкомфінпослуг, кредитна спілка може наразитися на штраф, а якщо Положення не буде змінено, Нацкомфінпослуг під час перевірки може вважати поданий членам кредитної спілки звіт таким, що не відповідає внутрішньому положенню, а кредитну спілку такою, що порушує статтю 5 Закону України «Про кредитні спілки» в частині недотримання нею пункту 4 «Переліку внутрішніх положень та процедур кредитної спілки», затвердженого розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 11 листопада 2003 року № 116 (зі змінами), яким встановлюється, що **«Норми внутрішніх положень кредитної спілки повинні в повному обсязі дотримуватися в процесі її діяльності»**.

Катерина Калустова,
Віце-президент НАКСУ з питань
саморегульованості,
Директор фінансового
департаменту НАКСУ